

Apsuptosios už Stalino linijos sovietų divizijos viena po kitos naikinamos

Antrą kartą bombarduota Maskva

Vokiečių aviacija smarkiai subombardavo ir Odesos uostą. Kruvinose kovose vyras prieš vyrą sutriuškinti visi bolševikų mėginimai prasilausti

Berlynas. VII. 23. ELTA. Dėl antro didžiojo Maskvos puolimo naktį į liepos 23 d. DNB patyrė dar šių smulkmenų. Milžiniški pirmojo bombardavimo gaisrai dar nebuvo užgesinti, kai sovietų orinė apsauga, išvaikyta naujai numestų bombų, buvo priversta darbą nutraukti.

Ir per šį antrą puolimą iš oro vėl kilo didžiuliai gaisrai kariniu atžvilgiu svarbiose sovietų sostinės vietose.

Svarbiausių Maskvos geležinkelio stočių bombardavimas smarkiai trukdo sovietų ryšius su frontu ir su užnugario pramonės sritimis. Daug tiekimo jėgų, kurios buvo ypatingai smarkiai plečiamos paskutiniais mėnesiais prieš karą, buvo vokiečių bombardavimų tikslas. Maskvos dalyvavimas bendroje Sovietų Sąjungos pramonės gamyboje kai kuriose šakose sudaro iki 75%. Tuo būdu per pakartotinį vokiečių oro pajėgų Maskvos bombardavimą buvo padaryta žala svarbioms ginklavimosi ir sunkiosios pramonės įmonėms.

Berlynas. VII. 23. ELTA. Kaip dabar patirta, vokiečių bombonešių įgulos, liepos 23 d. naktį bombarduojant Maskvą, pastebėjo 20 naujų didelių gaisrų. Didžiuliai nuostoliai padaryti srityje prie Kremliaus ir į pietus nuo Maskvos upės žiūkio.

Vokiečių lėktuvai iki vieno sugrįžo į savo bazes. Be debesų, tačiau šiek tiek užanotus oras buvo labai palankus vokiečių lakūnams, kadangi tai sudarė šokią tokią priedangą, bet kartu leido gerai pastebėti nustatytus tikslus. Tarp numestų bombų buvo tam tikras skaičius sunkių, galingai veikiančių, o taip pat daug tūkstančių padegamųjų bombų.

Berlynas. VII. 23. ELTA. Vokiečių kovos lėktuvai, kaip DNB patiria, liepos 22 d. bombardavo Odesos miestą.

Numestos vakarinėje miesto dalyje bombos sukėlė smarkius sproginus ir gaisrus.

Taip pat sėkmingai buvo apmėtyti bombomis skystojo kuro sandėliai naftos uoste. Pastebėta daug sproginų, po kurių tuojau kilo gaisrai.

Berlynas. VII. 23. ELTA. Liepos 22 d. stiprioms vokiečių oro pajėgoms bombarduojant Odesos uostą, daugiau kaip 15 kartų pataikyta į Odesos laivų statyklas.

Vienas 6.000 tonų talpos prekybinis laivas, į kurį pataikė daug bombų, tuoj bomboms sproguos, smarkiai suliepsnojo. Kitas 3000 tonų talpos prekybinis laivas buvo sunkiai sužalotas.

Berlynas. VII. 23. ELTA. DNB praneša, kad ratas, kuriuo vokiečiai yra apsupę viduriniame rytų fronte stiprius sovietų kariuomenės junginius, dabar dar labiau sumažėjo. Politinių komisarių priverstas sovietų kariuomenės pasipriešinimas vėl pralaužtas. Čia bolševikai turėjo

ypatingai didelių nuostolių užmuštaisiais.

Berlynas. VII. 23. ELTA. Liepos 21 d. į šiaurės rytus nuo Zitomiro

buvo sunaikinta keletas apsuptų sovietų divizijų.

Sovietų nuostoliai šiame ruože sudarė daugiau kaip 4.000 užmuštų. Į vokiečių nelaisve pateko daug sužeistų ir sveikų bolševikų karių. Kitoje vietoje, pravedant valymo akciją, buvo paimtas didelis kiekis belaisvių iš 18 įvairių sovietų divizijų, be to, pagrobta arba sunaikinta 20 šarvuotųjų ir 30 patrankų.

Berlynas. VII. 23. ELTA. Per kovas Smolensko apylinkėse liepos 20 d. vokiečių kariuomenės dalys apsupo visą sovietų diviziją.

Kruvinose kovose vyras prieš vyrą vokiečių pėstininkai ir šarvuotieji atmušė visas bolševikų pastangas prasilausti.

Nors sovietų divizija jau buvo atkirsta nuo savo viename miške sukrauto amunicijos sandėlio, vis dėlto viena po kitos sekusiomis bangomis bolševikų kareiviai buvo varomi prieš vokiečių pozicijas. Sovietai puolė tirštomis eilėmis ir buvo vokiečių kulkosvaizdžių sunaikinami prieš pasiekiant vokiečių pozicijas. Tokiu būdu, dvi dienas trukusiose kovose visa divizija buvo sunaikinta.

Berlynas. VII. 23. ELTA. Liepos 21 dieną, žygiuodama pirmyn, Smolensko apylinkėse viena vokiečių šarvuotųjų divizija susirėmė su priešakiniais daliniais vienos sovietų divizijos, kuri tik ką buvo atsiųsta iš Maskvos srities. Vokiečių šarvuotųjų divizija, kuri jau pirmomis Rytų žygio savaitėmis bekovodama nužygiavo daugiau kaip 1.200 kilometrų, neleido sovietų divizijai nė pradėti veikti. Staigiu puolimu vokiečių tankai visiškai sunaikino du sovietų pėstininkų pulkus.

Prie tos sovietų divizijos priskirto šarvuotųjų pulko pajėgos turėjo kovoti tankas prieš tanką. Toje kovoje tos sovietų šarvuotųjų pajėgos buvo sunaikintos bei išsklaidytos. Vokiečiai, beveik neturėdami jokių nuostolių, sunaikino 44 sovietų tankus.

Berlynas. VII. 23. ELTA. DNB agentūrai iš kompetentingų šaltinių pranešama, kad Rytų fronto ruože, esančiame į rytus nuo Smolensko, liepos 22 dieną vokiečių zenitinė artilerija numušė tris sovietų žvalgybos lėktuvus, kurie aukštai skrisdami, mėgino atlikti žvalgybos veiksmus viršum vokiečių fronto. Du iš tų sovietų lėktuvų buvo sunaikinti kartu su jų įgulomis. Trečiajam lėktuvui degant, vokiečiai dar spėjo iš jo išimti vieną sunkiai sužeistą sovietų lakūną puskarininkį Piotrą Kuzmičių Šurovą. Paklaustas, kodėl tų lėktuvų įgu-

los neiššoko iš užsidedusių lėktuvų su parašiuotais, puskarininkis pareiškė, kad

sovietų karinių oro pajėgų politiniai komisarai įsakė sovietų lakūnams nebeduoti parašiuotų.

Tuo būdu įgulos priverčiamos kovoti iš paskutinių jėgų.

Berlynas. VII. 23. ELTA. DNB iš kompetentingų šaltinių gautomis žiniomis, vokiečių kovos lėktuvai liepos 22 dieną, žemai skrisdami, subombardavo vakarų nuo Maskvos važiuojančią prekinį traukinį. Keturiolika numestų bombų sunaikino traukinį ir geležinkelio ruožą. Toje pat srityje vokiečių kovos lėktuvai pataikė bombomis į municijos traukinį. Traukinio vagonai vienas po kito sprogo, sugadindami gana didelį geležinkelio ruožo tarpą. Liepos 22 dieną vokiečių kovos lėktuvų junginiai per keletą puolimų sunaikino į šiaurės vakarus nuo Peipuso ežero apsuptą sovietų kariuomenę. Be to, buvo sunaikinti taip pat krovinius gabenusieji sunkvežimiai prie ežero kranto. Tą pat dieną vokiečių lėktuvai, atlikę tolimus skridimus, bombardavo sovietų užnugarį susisiekimo linijas, geležinkelio stotis ir tiltus. Vokiečių lakūnai liepos 22 dieną pastebėjo į pietus nuo Žvejų pusiasalio plaukusį sovietų prekybinį laivą. Lėktuvams smingamai puolant, į sovietų garlaivį pataikė bombos ir jį smarkiai sužalojo.

Kultūra ar barbarybė?

Pasaulinių sukrėtimų laikais dvasinis gyvenimas neretai nustumiamas užpakalin. Užtat šiame straipsny, kurį mums maloniai atsiuntė vienas vokiečių publicistas, su džiaugsmu matom parodant, jog ir karo audra nesutrūkdo vokiečių tautai nuolatos ir juo intensyviau turtinti savo dvasinį ir kultūrinį lobyną. Esam tikri, kad šis str. prisidės prie artimesnio vokiečių tautos pažinimo. Red.

Bayreuthas. Visame pasaulyje išgarsėjusio teatro kuluaruose vaikšto, kaip ir taikos metais, šventiška nusiteikę žmonės. Beje, čia vyrauja ne frakas ir vakarinės suknios, o pilkas vokiečių kario drabužis. Ir šįkart čia susirinko ne anglai ir amerikiečiai, kurie čia paprastai atvykdavo pasigrožėti vokiečių kultūra bei su ja susipažinti, bet ginklavimo pramonės darbininkai, įvairių profesijų vyrai ir moterys, čia atėję atsikvėpti ir pradžiuginti dvasiškai.

Taip yra ir Salzburge — teatre, Felsentheater arba Mirabell pily, kur esti nuostabieji serenadu vakarai. Taip yra ir didžiuosiuose kultūros centruose Berlyne ir Miunchene, Hamburge, Drezdene ar Kōlne. Visur kultūrinis gyvenimas, nepaisant karo ir jo žmogui statomų reikalavimų, trykštė trykštė, ir, galima sakyti, intensyviau, kaip bet kada. Sakysim, ne toks jau paprastas dalykas gauti bilietą reicho sostinės operon ar teatran. Gera jau bent keletą dienų anksčiau tuo pasirūpinti.

Vokietijoje apsilankęs nepastebimai jauti, jog karas nesukrėtė dvasinių ir fizinių vokiečių tautos jėgų. Užsieniečiui stebėtoju kaip tik atrodo įstabu, kad karas, kuris yra taip išsiplėtęs, jog yra viręs fataline Europos kova, dvasinį ir meninį Vokietijos gyvenimą tiek pat suaktyvino, kiek įsiai didėję vokiečių tautos dalykai ir galinga karo mašinerija.

Kas atviromis akimis įžengia į vokiečių reičą ir stebi didinguosius pastatus sostinėje, Niumberge arba Miunchene, kurių erdvūs kontūrai tarsi teikia naujovės ir ateities paveikslą, tasai negali neįsistatikinti, jog čia atsiveria tie šaltiniai, kurie atnaujins Europos dvasiškai. Politškai šitie šaltiniai pasireiškia didžiuliais kariniais sprendimais, kultūriškai juos Vokietijoje sutiksi visose gyvenimo srityse.

Tik vidutiniškas Vokietijos gyvenimo stebėtojas tepasitenkintų tuo, ką teikia teatras, opera, koncertai; tik vidutiniškas stebėtoju tepakaktų užregistruoti, koks našus darbas dirbamas moksliuose kongresuose, vokiečių aukštosiame mokyklose arba meno srityse. Svarbiausia, ką užsieniečis stebėtojas gali patirti, yra tai, kad Vokietijoje plačiai paplitusios organizacijos, apimančios ir kultūros gyvenimą, ne trukdo, kaip neretai su baimė istariama, bet, priešingai, padeda, ugdo ir formuoja. „Vokiečių darbo fronto“ organizacijos, reicho organizacijų vedėjo dr. Roberto Ley kūrinys, kaip tik kultūrinėje srityje atlieka nepaprastus darbus: jos visą tautą priartina prie vokiečių kultūros lobijų. Kam teko būti viename iš koncertų, kurie paprastai įvyksta fabrikuose didžiuliose dirbtuvinėse halėse; kam teko įsimašyti į lankytojų būrį meno parodos arba kuris turėjo progą dalyvauti vieno iš tų nedidelių grupių, kurios reguliariai keliaudamos tyrinėja šalies florą, veda etnologinius stebėjimus arba lauko istoriškai vertingus paminklus, — tasai susidarys įspūdį, jog čia vyksta barmailės reikšmės procesas. Čia yra apsirėiškes stebuklas, kad organizacija yra pasidariusi kultū-

(Nukelta į 2 psl.)

Pakvaišusio Amerikos žydo planas Vokietijai sunaikinti

J. A. Valstybėse išėjo knyga, kurioje išdėstomas pasibaisėtinas vokiečių tautos išnaikinimo planas

BERLYNAS. E. Jungtinėse Valstybėse pasirodė didelė staigmeną sukėlusį knygą, pavadinta „Vokietija turi būti sunaikinta“. Knygoje, kurios autorius yra žydas Theodoras Kaufmannas, Amerikos taikos lygos (American Federation of Peace) pirmininkas, išdėstomas

pasibaisėtinas vokiečių tautos išnaikinimo planas ir smulkiai aiškinamas ir propaguojamas galutinis Vokietijos suskaldymas.

Kaufmannas yra artimiausias bendradarbis New Yorko žydo Samuelio Rosenmano, kuris, kaip žinoma, yra dabartinio Jungtinių Valstybių prezidento Roosevelto patikėtinis ir žodžiu bei darbu padeda jam redaguoti jo kalbas. New Yorko žydų literatū sluoksniuose yra vieša paslaptis, ir net didžiujamasi, kad

pats Rooseveltas svarbiausias šiai knygai tezes inspiravęs, o svarbiausias knygos dalis net pats padiktavęs.

Ką Rooseveltas šioje knygoje atskleidžia, kaip savo tikrąjį politikos tikslą, tai skelbiama kaip laisvės ir teisingumo reikalavimas radikalus Europos klausimo išsprendimas. Pagrindiniai knygos autoriaus teiginiai

yra padiktuoti aklos neapykantos ir troškulio viską naikinti.

Žydiškai amerikietiškas karo tikslas pagal tą programą yra „visiškas vokiečių tautos sunaikinimas“.

Masinė 80 milijonų žmonių ekzekucija žydui Kaufmannui atrodo „nepraktiška“. To vietoje pateikiama tokia konkreti sunaikinimo programa: 1) Vokiečių kariuomenė paimama į nelaisvę, sterilizuojama ir padalinama į darbo kuopas Europos kraštams atstatyti. Vokiečių kariuomenei per vieną mėnesį sterilizuoti pakaks 20.000 gydytojų. 2) Vokietijos gyventojai, būtent vyrai iki 60 metų ir moterys iki 45 metų amžiaus, sterilizuojami. Tokiu būdu vokiečių tautos išmirus dviejų gentkarčių būvyje užtikrinamas. 3) Visose pagrindinėse pramonės

šakose vokiečiai darbininkai pakeliami anglių ir Jungtinių Valstybių darbininkais. 4) Vokietijos Reichas visiškai padalinamas pagal knygoje pridėtą žemėlapi. Pagal tą žemėlapi, Berlynas atiduodamas lenkams. Leipzigas, Drezdenas ir Viena — čekams, Maincas, Essenas, Erfurtas ir Miunchenas — prancūzams ir Hamburgas bei Dortmundas — olandams. Vokiečių gyventojai priverčiami išmokyti tos valstybės kalbą, kuriai jie priskiriami. Po vienerių metų vokiškų laikraščių ir knygų leidimas uždraudžiamas. Mokyklos su vokiečių kalba uždaromos.

Vokietijos pasiuntinys išvyko iš Bolivijos

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Gautomis čia šiandien iš kompetentingų šaltinių žiniomis, iš Bolivijos išvyko Vokietijos pasiuntinys. Reicho sostinės politiniai sluoksniai prie tos žinios priduria, kad Bolivijos vyriausybė, kurią tam tikrų kitų valstybių diplomatiniai atstovai, vadovaudamiesi kolegiališku jausmu, buvo prašę atsižvelgti į savo žygio motyvus ir aplinkybes, atsisakė tai padaryti.

LA PAZAS. VII. 23. ELTA. Liepos 21 dieną, įteikęs Reicho vyriausybės protesto no.ą ir gražinęs Bolivijos Andeno Kondoro ordiną, ligšiolinis Vokietijos pasiuntinys Bolivijai dr. Wenderlis iš La Pazo išvyko į Čilę. Dr. Wenderlį palydėjo diplomatiniai Italijos ir Ispanijos

atstovai Bolivijai ir daug vokiečiams draugingų bolivų.

EKVADORO KARIUOMENĖ VĖL PUOLĖ PERUJIEČIŲ POSTUS

LIMA. VII. 24. ELTA. Specialios laikraščių laidos paskelbė oficialų vyriausybės pranešimą, kad Ekvadoro karinės pajėgos ginčijamoje pasienio zonoje vėl užpuolė šešis perujiečių postus. Užpuolimas įvyko maždaug 50 kilometrų bare tarp 6 ir 13 valandos. Perujiečių pusėje vienas karys buvo užmuštas.

ISTANBULAS. E. Irake uždrausta klausytis radijo siųstuvo „Laisvoji Arabija“ pranešimų arabų kalba.

Kas turi teisę kurti naują Tautų Sąjungą

Vokiečių spauda apie Sumner Welleso kalbą

BERLYNAS. E. Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministerio pavaduotojo Sumner Welleso kalboje iškelto reikalavimas kurti naują Tautų Sąjungą, sumažinti ginklavimą ir visas tautas prileisti prie žaliavos šaltinių proga, Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz" rašo: Jungtinių Valstybių politika iš tikrųjų ir anksčiau turėjo progą ir galios priartinti žmoniją prie tokio tikslo. Jos tas progas ne tik praleido, bet, priešingai, savo jėgas panaudojo kaip tik tam pasiekti, kas yra priešinga dabar staiga Sumner Welleso iškeltam idealui. Be to, dar Jungtinių Valstybių vadovybė baisiausiai pasipiktino tuo, kad visa valstybių eilė viena po kitos išstojo iš Tautų Sąjungos po to, kai pamatė, kad Ženevos vedamoji politika yra savanaudiška ir joms kenksminga. O juk Jungtinės Valstybės, nebūdamas Tautų Sąjungos narys, tam pasipiktinimui neturėjo jokios teisės pagrindo. Toliau laikraštis pastebi, kad Wellesas, atrodo, tik dabar galutinai bus pamatęs, jog pasaulio santvarka prieš karą jokiū būdu neatitiko to, kas žmonijai buvo būtina ir kad dėl to Tautų Sąjunga yra bankrutijusi. Jungtinių Valstybių politika praityje jokiū būdu nenusigrįžo nuo Tautų Sąjungos machinacijų. Priešingai, Jungtinės Valstybės lygiagrečiai su Ženevos vadovaujančiomis valstybėmis, — Anglija, Prancūzija ir jų satelitais, nepraleido progos, iš dalies net pasinaudodamos Ženevos institucijomis, pasiekti savo egoistinių tikslų, Jungtinių Valstybių politika kaip tik ir siekė kartu su savo kitais „vienminčiais“ pasaulio turtus monopolizuoti. Toliau „Korrespondenz“ prikiša Jungtinėms Valstybėms, kad jos niekad nuoširdžiai nesiekė „jų laisvės“, sabotavusios Versalio sutarties revizijos reikalą (buvusios priešingos Vokietijos pretenzijos ir Dancigą ir Bohemiją) ir bendrai buvusios už status quo, nors buvę aiškiu, kad tas status negalėjęs toliau išlikti. Bet ir šių laikų Jungtinių Valstybių politika diskvalifikuojanti jos valstybės vyrų teisę į naujos santvarkos kūrejus. Prezidento Rooseveltto telegrama Kalininui, kurioje jis pasireiškė kaip šalininkas išlaikyti

bolševizmą, ir jo veikimo sutapimas su anglių propaganda iškelia dienos švieson Amerikos valstybės vyrų tikruosius „plano pasaulio būklei pagerinti“ tikslus.

VISUOMENĖ NORI ŽINOTI. KĄ ROOSEVELTAS DARYS SU ARMIJA

NEW YORKAS. E. Kalbėdamas „Amerika — First“ komisijoje senatorius izoliacionistas Lafollette reikalavo, kad Rooseveltas paaiškintų vyriausybės tikslus. Esą, jau

atėjęs laikas, kad Jungtinių Valstybių gyventojai sužinotų, ką mano vyriausybė daryti su armija, ar armija plečiama ginti Vakarų pusrutulį, ar norima kurti ekspedicinę armiją, kurios angliai diena po dienos vis smarkiau šaukiasi. Rooseveltas pripažinęs, kad jis tebeturįs svyruojančią Vakarų pusrutulio sąvokos apibrėžimą ir, be abejo, tiki, kad jis tą sąvoką galis išplėsti pakankamai plačiai, kad galėtų siųsti Amerikos kareivius visur, kur tik jis pageidautų.

Kaip Kroatija tvarkys darbininkų reikalus

ZAGREBAS. E. Kroatų valstybės vadovas Dr. Paveličius pasakė kalbą Ausseggo darbininkams atvykusiems į pasveikinti. Paveličius savo kalboje plačiau palietė vyriausybės nusistatytus socialinius tikslus. Paveličius pabrėžė, kad Kroatijos valstybė turėsianti būti teisingo socializmo kraštas. Šioje valstybėje nebūsiandios klasių kovos ir jos santvarka bus paremta išimtinai socialinės atsakomybės pajautimu. Visi tarptautiniai darbininkų judėjimai parodė, kad jie jokiū būdu nepajėgia darbininkų likimą pagerinti. Toks darbininkų būvio pagerinimas yra pavykęs pasiekti tik nacionalso-

cialistinių ir fašistinių valstybių bendruomenėms. Ten, kur yra pasireiškęs tarptautinio darbininkų judėjimo gyvenimas, kaip pavyzdžiui, Sovietų Sąjungoje, gyvenimui toną davė ne darbininkas, bet sugedęs žydus arba kitas kuris nors išsigimėlis.

Paveličius pasakė, kad kapitalas Kroatijos valstybėje tarnausias darbu ir nebūsi išnaudojimo priemonė. Pašalinus iš ekonominio gyvenimo žydus, tuo pačiu buvo pašalinti ir blogiausiai kapitalistai. Panašiai bus pasielgta ir su kapitalistais ne žydais, bet dirbusiais žydiškais metodais.

Kaufmanno knyga visoje Berlyno spaudoje sukėlė milžinišką sensaciją

BERLYNAS. E. Amerikos tautos lygos pirmininko Theodoro N. Kaufmanno knyga „Vokietija turi būti sunaikinta“

visoje Berlyno spaudoje sukėlė milžinišką sensaciją.

Ižanginių straipsnių forma dėl tos knygos turinio paskelbtus savo komentarus laikraščiai pavadina tokiomis antraštėmis, kaip „Iš Rooseveltto stovyklos kilęs sunaikinimo planas“, „Neapykantos orgija“, „Barbariškas Rooseveltto planas vokiečiams išnaikinti“. Laikraščiai ypatingai pabrėžia tai, jog, kaip pačioje Amerikoje skelbiama,

patys Rooseveltas svarbiausias tos knygos tezes įspiraves ir žymesniausias jos dalis diktavęs.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ tos knygos naikinamąją programą sieja su JAV užsienių reikalų viceministerio Sumner Welleso vakarykščia kalba, kurioje buvo

svarstomas Jungtinių Valstybių bendradarbiavimas pertvarkant Europą po karo ir nurodomi visi tie liūdnai patyrimai, kokių vadina mieji Amerikos santvarkos bandymai Europoje turėjo per pasaulinį karą. Laikraštis rašo, kad prezidento Rooseveltto tarpkontinentiniai viešpatavimo apėltai darosi kas kartą ryškesni ir pasirodo kaip tikrieji jo agresyvioji politikos varikliai. Tačiau Europos tautos esančios gana pribrendusios pačios savo reikalus tvarkyti. Ašies valstybių vadovaujamos, Europos tautos, kaip laikraštis pabrėžia,

neprašys jokių instrukcijų nei iš Londono, nei iš Vašingtono, nei iš Maskvos.

„Neapykantos dokumentas“ — taip „Berliner Boersenzeitung“ vadina Kaufmanno knyga. — yra Amerikoje ką tik pasirodžiusi tokio pasibaisėtinio pykčio ir naikinimo troškulo programa, kokios

Po pereinamojo laikotarpio krašte vėl įsigali tvarka ir teisinė padėtis pasidarė pastovi.

Tačiau yra žinoma, kad tūli piliečiai dar nenori pasiduoti disciplinai, net saivališkai vartojta smurto veiksmus prieš kitus asmenis ir jų turtą. Su tokiais nedisciplinuotais piliečiais susideda įvairūs piktadariai, kurie patriotizmo vardu daro tokių veiksmų, kurie nesuderinami su lietuvių garbe, bet yra tikra piktadarybė.

Todėl visi išpėjami, kad visoki saivališki veiksmai (sauva-

liški areštai, plėšimai) pagal veikiančius įstatymus griežtai baudžiami. Kompetentinga teismo įstaiga yra Prokuratūrai davusi atitinkamus parėdymus, kad toki nusikalstami darbai būtų sutrukdyti ir baudžiami.

Kiekvienas žmogus ipareigojamas atitinkamas įstaigas painformuoti apie visus kriminalinius bei politinius nusikalstamus veiksmus. Bet šios žinios turi būti atsargios ir tikros. Kas netikrų žinių suteikia, griežtai baudžiamas.

Vyr. vokiečių kariuomenės vadovybės pranešimas

IŠ VYRIAUSIOSIOS FIURERIO BŪSTINĖS.

Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Ukrainoje vokiečių, rumunų, vengrų ir slovakų kariuomenės

be atvangos veisiasi priešą toliau vyksta didesnių ir mažesnių sovietų karo jėgų apsupimas ir naikinimas.

Visur, kur tik priešas bandė prasi-

mušti arba savo puolimu atpalaiduoti į sunkią padėtį patekusias savo kariuomenės dalis, turėjo nepaprastai didelių nuostolių. Suomijos fronte užimamos naujos teritorijos ir toliau planingai vykdomi karo veiksmai.

Vokiečių lėktuvai ir pereinantį stipriomis jėgomis bombardavo karinius Maskvos įrengimus.

Sunkiomis ir sunkiausiomis bombomis, o taip pat didelių padegamųjų bombų kiekiu priešui padaryta didelių nuostolių. Dar užvakar naktį sukelti gaisrai nebuvo užgesinti.

Jūroje Anglijos apylinkėse vokiečių kovos lėktuvai nuskandino vieną prekinį laivą 5.000 brt. Tolimesnieji vokiečių lėktuvų puolimai pereinantį naktį buvo nukreipti prieš Humberio uosto, o taip pat Anglijos pietų rytų uostų įrengimus ir įvairius aerodromus. Prie La Manche kranto vokiečių lėktuvai naikintuvai ir zenitinės patrankos dienų metu numušė 11 priešų lėktuvų, o jūrų artilerija ir pakrančio laivai — 4

Britų kovos lėktuvai pereinantį naktį įvairias pietų vakarų vietas apmėtė sprogdinamomis ir padegamomis bombomis. Išmestų bombų skaičius nedidelis ir jų padaryta žala nežymi.

— o —

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Vokiečių ir suomių kariuomenės liepos 21 ir 22 d. d. į rytus nuo Ladogos ežero palaužė bolševikų pasipriešinimą ir prasiveržė giliai į sovietų kraštą. Politiniai sovietų komisariatai, artilerija, apšaudydami savo tankus, vertė juos priešintis iki paskutiniųjų. Vokiečių ir suomių kariuomenės daliniai sovietams padarė labai sunkių nuostolių.

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Liepos 22 d. vokiečių greitieji kariniai laivai Baltijos jūros rytinėje dalyje puolė vieną sovietų karo jūrų jėgų junginį. Stipri vokiečių ugnis išsklaidė sovietų junginį ir vieną sovietų greitąjį laivą ir vieną pagalbinį laivą paskandino.

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Vėlantis priešą, į pietus nuo Kijevo vokiečių tankų divizija liepos 22 d. smarkioje kovoje sunaikino vieną sovietų tankų junginį. 92 sovietų tankai buvo sunaikinti. Bolševikams padaryta didelių nuostolių.

Fiureris priėmė Kroatijos valstybės galvos pavaduotoją

BERLYNAS. E. Kaip patirta iš gerai informuotų šluoksnų, liepos 21 d. Fiureris savo vyriausiojoje būstinėje priėmė Kroatijos valstybės šefo pavaduotoją Kvaterniką, su kuriuo turėjo pasikalbėjimą, kuriame taip pat dalyvavo Reicho užsienių reikalų ministeris von Ribbentropas ir vyriausiosios karinių pajėgų vadovybės šefas Keitelis. Vėliau maršalas Kvaternikas Fiurerio buvo pakviestas arbatos, kurioje, be už-

sienių reikalų ministerio ir vyriausiosios karinių pajėgų vadovybės šefo, taip pat dalyvavo Kroatijos pasiuntinys Berlyne Benzonas ir maršalo palydovai, o iš vokiečių pusės — Reicho spaudos šefas Dr. Dietrichas, reichsleiteris Bormanas, artilerijos generolas Jodlis, karinis atstovas Zagrebe generolas Gleise Horstenas, taip pat kitai Fiurerio darbo štabo politiniai ir kariniai asmenys.

Kultūra ar barbarybė?

(Atkelta iš 1 psl.)

rinio gyvenimo nešėja, toli gražu nenaikinanti ir neslopinti gvyvų, kuriamųjų jėgų.

Vokietija, kaip svetimšalis turės pripažinti, yra įvykdžiusi totalinę mobilizaciją. Tuo pačiu metu, kai Anglija ir Amerika ėjo išvien su kultūra naikinančia sovietų sąjunga, Vokietija, visuotinai sumobilizavusi ir savo dvasines jėgas, prisidėjo savo įnašu prie Europos kultūros kūrimo; tasai įnašas jau šiandien — dar tik pačioje pradžioje — turi savo istorinę vertę. Negana to, kad vokiečių ginklas išgelbėjo Europos kultūrą nuo žlugimo; jau pačiame didžiųjų nūdienių grumtynių įkarštyje vokiečių tauta duoda savo įnašą Europos kultūros atečiai.

Tokia tai yra gilioji prasmė, glūdinti už tokių kultūrinių savokų, kaip Bayreuthas ir Salzburgas, Münchenas arba Niurnbergas. Vokietijai nėra organizuojama kokia nors kultūra: tai tik sklidinai besiliejančios jėgos organiška susiejamos ir nukreiniamos į didįjį ateities tikslą — kad Europos kultūra būsimaisiais šimtmečiais spindėtų pačiu skaisčiausiu spindėjimu.

Kultūra ar barbarybė? Vokietija, pertekusi kultūrinėmis vertybėmis, į šita klausimą atsakė viso pasaulio akivaizdoje, prisidėdama prie Europos kultūros. Kelias nužymėtas, Europa juo eis — į naują ir didingesnę gadybę!

B. M.

Japonijos piliečiai evakuojami iš Pietų Afrikos

AMSTERDAMAS. VII. 24. ELTA. Reuteris praneša, kad visi Japonijos piliečiai, gyvenantieji Pietų Afrikoje, šią savaitę bus evakuoti į Japoniją. Diplomatinės konsularinės tarnybos nariai ir jų šeimos taip pat grįžta į Japoniją. Evakuojamuosius vešias laivas „Manila Maru“. Visos japonų prekybinės firmos Pietų Afrikoje jau uždarytos ir jų veikimas yra sustabdytas.

EDENAS PRIĖMĖ SOVIETŲ KARINĖ KOMISIJĄ

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Britų radijas praneša, kad du sovietų komisijos Londono nariai — generolas Golikovas ir pulkininkas Dragunas, kurie neseniai viešėjo Rusijoje, sugrįžė į Londoną šiandien popiet kartu su sovietų ambasadoriumi Londone Maiskiu kalbėjosi su anglių užsienių reikalų ministriu Edenu.

VAKAR PRIE KANALO NUMUŠTA 30 ANGLŲ LĖKTUVŲ

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Trečiadienį numušė prie Kanalo anglių lėktuvų skaičius, kaip DNB patyrė, nuo 27 pakilo iki 30. Pastaruosius tris lėktuvus, kurių tarpe yra vienas „Bristol Blenheim“ ti-

po bombonešis ir du „Spitfire“ naikintuvai, numušė vokiečių zenitinė artilerija.

BULGARIJOS MIN. PIRM. ROMOJE

ROMA. E. Bulgarijos ministeris pirmininkas Filovas ir užsienių reikalų ministeris Popovas viloje „Madama“ turėjo pirmą savo pasikalbėjimą su Italijos užsienių reikalų ministru Ciano. Po to bulgarų svečiai, Ciano lydimi, nuvyko į kvirinalą, kur juos priėmė Italijos karalius ir imperatorius. Iš čia abu Bulgarijos valstybės vyrai nuvyko į palazzo Venezia, kur juos priėmė Dučė.

HELSINKIS. E. Helsinkyje tebesančių sovietų pasiuntinybės narių likę daiktai trečiadienį popiet buvo išsiųsti geležinkeliu per Turkaus miestą. Turimom's žiniomis, sovietų pasiuntinys Orlovas ir kiti pasiuntinybės nariai liepos 24 d. išvažiuos iš Helsinkio į Turkų. Toliau jie plauks suomių laivu. Tuo pat metu ir suomių pasiuntinybės nariai iš Sovietų Sąjungos išvažiuos.

NEW YORKAS. E. „Associated Press“ iš New Yorko laiviniškysis šluoksnų patyrė, kad norvegų prekinis laivas „Vigrid“ (4765 regis-

GRAŽUS IR NAUDINGAS MIESTŲ PLANAVIMAS

Dar priešbolševikiniais mūsų nepri lausomos gyvenimo laikais spaudoje būdavo nemaža rašoma apie urbanizaciją, būdavo nagrinėjamas reikalas Lietuvos miestus bei miestelius planingai tvarkyti bei ugdyti. Vienas iš svarbiausių anuomet apie tai pasisakiusių yra inž. archit. *Vytautas Žemkalnis*, šiuo metu — kaip tik vadovaujantis komunaliniam ūkiui, į kurį įeina ir minėtieji miestų reikalai.

Miestų planavimo klausimą pats dabartinis gyvenimas padarė itin deginantį; dėl šio mato sąlygų tasai darbas turės būti vedamas nepalyginti spartesniu tempu, kaip bet kada. O priežastis ta: daugumai mūsų miestų ir miestelių generaliniai planai ligi šiol toli gražu nebuvo sudaryti, netgi matavimai nebuvo praveisti. Dabar gi, karui kai kuriose mūsų šalies vietovėse padariusi šiek tiek žalos, tuoj pat atsiranda reikalas tą žalą kuo greičiausiai atitaisyti, atseit, atstatyti tai, kas buvo sugriauta. Džiugu pastebėti, — tatau konstatuoja ir inž. archit. Vyt. Žemkalnis, — kad mūsų tautoj tiek daug esama gyvastingumo ir energijos: vos karo audrai praūžus, mūsų miestų žmonės jau rodo iniciatyvą vėl atsistoti ant kojų ir yra pasiruošę dirbti. Bet būtų netikslu, jeigu kiekvieno pastangoms ir žygiams šioje srityje būtų paliktos visiškai laisvos rankos: čia turi įsikišti išmananti, planuojanti ir atsakinga ranka.

Daug mūsų miestų bei miestelių yra susikūrę ir išsistatę netinkamai: be tvarkos, be grožio, nenaudingai ir net žalingai, nepaisant nei susisiekimo, nei sveikatos, nei ūkinių, nei kultūrinių reikalų. Negalima leisti, kad tos vietovės, kurios nuo karo šiek ar tiek nukentėjo, atsistatydamos vėl kartotų senąsias klaidas: karo audros paliešti mūsų miestai bei miesteliai turi atsistatyti prisiderindami tiek prie grožio, tiek prie naudingumo interesų. Kur nevietoj buvo susisiekimo mazgai, turgavietės ir kt., ten tatau turi būti perkelta; kur nebuvo numatytos vietos mokykloms, ligoninėms, žalumynų aikštelėms, ten tatau turi būti numatyta. Mies-

tų atstatymą planuojant, turi būti atsižvelgta į judėjimo intensyvumą, turi būti respektuoti švaros ir kt. reikalai. Pagaliau, prieš pradėdant statybą negalima palikti daug kur esančių nenormalios formos, pernelgų išėjusių bei iškraipytų sklypų — reikia juos perdalyti, kad gautųsi normalūs keturkampiai. — Visi tie dalykai turi būti kuo greičiausiai — dažniausiai dar prieš žiemą — sutvarkyti.

Tam reikalui į nukentėjusias vietas vyksta urbanistų ekspertų brigados, kurioms pavedama vietoje nustatyti stovį tos savivaldybės žinioj esamų komunalinių įmonių ir įrengimų — kanalizacijos, vandentiekio, jėgainių, transporto organizacijų, kuro gamybos įmonių ir t.t.; toliau tos brigados planuose atžymės nukentėjusių zonų ribas ir surinks kitus duomenis, reikalingus planavimui, pvz., ar gali kur prisiglausti nukentėję žmonės. Patys reikalingiausi planavimo sprendimai bus padaryti, remiantis šiais duomenimis,

dar šį rudenį; kiti planavimo darbai paliekami žiemai.

Komunalinio ūkio pareigūnai — specialistai inžinieriai bei architektai — jau dabar, inž. archit. Vyt. Žemkalnio vadovaujami, sparčiai ruošia planus pačiai artimiausiajai ir būtiniausiajai nukentėjusių miestų statybai. Yra suprojektuota eilė ūkinių namelių (sandėlių), kuriuos bus galima statyti miestų sklypuose tuo būdu, kad tuose nameliuose kurį laiką — sakysime, per šią žiemą — galėtų prisiglausti ir nukentėję žmonės, kol vėliau — jau gal kitais metais — gyventojai galės pasistatyti ir gyvenamuosius namus. Ligi to laiko ir galutiniai planavimai galės būti baigti.

Komunalinio ūkio žinybose, kaip ir kitose mūsų krašto tvarkymo institucijose, eina įtemptas, bet su entuziazmu dirbamas darbas savajam kraštui atstatyti: kad vietoje, laimei, negausių griuvėsių stotų juo gražesnis gyvenimas ir tvarka, kurios tikras reprezentantas yra Didžioji Vokietija.

225 dvasininkai iš Pabalijo kraštų ras poilsį Pietų Vokietijoje

BERLYNAS. E. Ketvirtojo sekmadienio nuo karo pradžios Rytų fronte proga, pereitą sekmadienį daugelyje Reino, Vestfalijos ir Bavarijos diecezių katalikų bažnyčių, paprasto sekmadienio pamokslu ribose, buvo prisiminti vokiečių kareiviai, dabar kovoją prieš bolševizmą. Vyskupų nurodymu, ateičiuje kiekvieną sekmadienį, iš dalies naujomis formomis, šis prisiminimas bus kartojamas. Kaip DNB sako, čia kartu bus prisiminti ir tie katalikų bažnyčios dvasininkai, išlaisvintuose Baltijos kraštuose, kurie ligi vokiečių kariuomenės išgyviavimo ten, kentė bolševikų terorą ar dėl jo žuvo. Taip pat bus prisiminti ir bolševikų terorą kentėję bolševikų okupuotos Lenkijos dalies kunigai. Bus melžiamasi ir už iš šių kraštų išvežtuosius, kurių likimas dar nėra žinomas. Ateinančių sekmadienį visoje bažnyčiose bus renkamos aukos šių nelaimingųjų paliktiesiems sušelpiti.

BERLYNAS. E. Visa eilė Austrijos ir pietų Vokietijos vienuolynų yra pakvieta pas save poilsio iš

Baltijos kraštų sužeistųjų, sergančių vaikų ir suaugusių, o taip pat katalikų ir evangelikų dvasininkų. Kviečiama keturioms savaitėms. DNB praneša, kad keturi Austrijos vienuolynai suteiks poilsį 125 katalikų ir 100 evangelikų kunigų. Šie vienuolynai priims į savo ligonines ir 100 Baltijos kraštų slaugomų reikalingų vaikų. Pirmosios grupės jau bus priimtos ateinančią savaitę. Šiuo reikalu glaudžiai bendradarbiauja katalikų ir evangelikų bendruomenės, siekdamos kiek galima daugiau padėti Baltijos kraštų nukentėjusiems.

ESTIJA SUNAIKINTA, GYVENTOJŲ DAUGUMAS IŠVEŽTI ARBA NUŽUDYTI

VICHY. E. DNB praneša, kad sovietų kariuomenės piktadarybės visuose Prancūzijos sluoksniuose sukėlė didžiausio pasipiktinimo. Viename oficialiniame kome'are sakoma: „Pasitvirtina, kad sovietų kariuomenė ne tik leidosi į viso ko be atodairos naikinimą, bet ir apgalvo'ai vykdė estų tautos inteli-

Principiškai darbo vertė yra dviejopa: grynai materialinė ir idealinė. Materialinė vertė remiasi darbo reikšme, ir būtent — materialine — visuomenės gyvenimui. Juo daugiau žmonių tiesiog ir netiesiog pasinaudoja atliktu darbu, juo didesnė jo materialinė vertė. Apčiuopiamai šį įvertinimą išreiškia kiekvieno už savo darbą gaunamas atlyginimas. Šiai grynai materialinei vertei priešpastatyti idealinė vertė. Ji remiasi ne materialiai išmatuota atlikto darbo reikšme, o jo vidiniu reikalingumu. Išradimo materialinė nauda gali būti didesnė už kasdieninio juodadarbio darbo vertę, tačiau visuomenei šis mažasis darbas yra lygiai reikalingas, kaip ir anas didysis. Maskirtumais. Tačiau ji privalo prietarialiniu atžvilgiu visuomenė atskiro darbo reikšmę visumai gali vertinti skirtingai ir šį vertinimą išreikšti atitinkamais atlyginimų skirtumais. Tačiau ji privalo pripažinti idealinę lygybę visų tą akimirką, kai kiekvienas stengiasi sa-

vo darbą koks jis bebūtų kuo geriausiai atlikti. Tuo, o ne atlyginimu ir turi remtis žmogaus vertinimas.

Protinga valstybė turi rūpintis kiekvienam duoti jo pajėgumą atitinkantį darbą, arba, kitaip sakant, pajėgias galvas parengti jas atitinkančiam darbu. Bet kadanigi principiškai gabumai negali būti išauklėjami, atseit, yra gamtos dovana, o ne žmogaus nuopelnas, tai bendrasis pilietinis vertinimas negali laikytis tik kiekvienam pavesto darbo. Žmogaus vertinimas turi būti grindžiamas tuo, kaip jis teisingai atlieka jam visuomenės pavestą uždavinį. Kiekvieno žmogaus darbas nėra jo egzistencijos tikslas, o tik priemonė. Kaip žmogus, jis greičiau privalo toliau formuotis ir tobulintis. Tai daryti jis gali tik savo kultūrinėje visuomenėje, kuri visada turi remtis valstybės pagrindu. Šiam pagrindul išlaikyti jis turi pridėti savo dalį. Šio įnašo formą apsprendžia prigimtis — jo pačio dalykas yra tik stropiai ir sąžiningai tautinei bendruomenei gražinti tai, ką ji jam yra davusi. Kas tai vykdo, užsitarnauja geriausio įvertinimo ir didžiausios pagarbos. Materialnis atlyginimas gali būti skiriamas tam, kuris darbo visumai duoda atitinkamą naudą. Tačiau idealinis atlyginimas turi glūdėti tame vertinime, į kurį turi teisių kiekvienas, prigimties jam duotąsias ir tautinės bendruomenės išugdytas jėgas skirius savajai tautai. Tada nebėra gėdos būti paprastu amatintinku, bet tikrai gėda, kaip apskiautusiam valdininkui, mielajam Dievuliui vogti dieną, o tautai — kasdieninę duoną. Tada bus savaine suprantama, kad žmogui neskiriami uždaviniai, kuriems jis nepriaugęs.

gencijos masakravimą. Sovietų gaujos ne tik degino estų miestus, kaimus ir miškus, ar juos sprogdino, bet ir masėmis šaudė gyventojus arba juos vežė iš krašto. Iki liepos 10 d., taigi per 18 dienų nuo karo pradžios, sovietų bandos spėjo „sutvarkyti“ iki 7.000 estų patrio'ų ir intelektualų.

Kaip dabar jau patirta, po liepos 10 d. masinis estų žudymas dar padidėjo“.

BULGARIJOS MIN. PIRMININKA PRIĖMĖ POPIEŽIUS

ROMA. E. Bulgarijos ministeris pirmininkas Filovas ir užsienių reikalų ministeris Popovas antradienį 11 val. 30 min. buvo priimti Popiežiaus Pijaus XII privačiojoje audiencijoje.

ROMA. E. Bulgarijos ministeris pirmininkas Filovas po privačios audiencijos pas popiežių dar aplankė valstybės sekretorių kardinolą Maglione, kuris Bulgarijos valstybės vyrus vėliau revizitavo vilojė Madama.

ROMA. E. Stefano agentūros žiniomis, ligšiolinis Italijos amba-

sadorius Maskvoje Rosso atvyko drauge su 30 ambasados tarnautojų į Istanbulą. Stotyje Rosą pasitiko ir pasveikino Italijos ambasadorius Turkijoje de Peppo ir visas ambasados personalas.

BRATISLAVA. E. Policija padarė kratas žydu lankomose kavinėse. Per šias kratas užtikta 60 žydu, lošingai azartinius lošimus.

STASIUS BŪDAVAS

LIAUDIES VAIKAI

Kai tik ta šeštadienį miestelio gatvės perbėgo raudonieji tankai, Gribčikas su Peldžium pečiais išvertė nuovados daboklės duris ir pabėgo. Kita diena jie į švar'ko atlapus susismaigstė žvaigždutes, dar po kelių dienų apsijuosė raudonais ralkščiais, iš pienininko atėmė portfelį ir skubiai apibėgiojo miestelio valdininkus.

Jie buvo drąsus kaip savo namuose. Vieną vakarą, įkritęs į mokytojo Ruginaičio kambarį, Gribčikas pasakė nie kiek nesvyruodamas:

— Matot, mokytojau, aš ir, štai, mano draugas Peldžius, kaip šio miestelio politkaliniai esame igalioti rinkti aukas. Kaip žinot, dabar darbininkų valdžia, tokiu būdu...

— Taip, aš suprantu — pertraukė mokytojas Ruginaitis: — aš gerbiu kiekvieną dorą darbininką, nes pats esu kilęs iš darbininkų šeimos. Tik man kai kas čia neaišku... Prašau nesupykti, bet kiek aš atsimenu, tamsta, Gribčike, rodos, ne už politiką į kalėjimą patekdavai? O dėl piliečio Peldžiaus — tai, atvirai pasakysiu, su juo dar tebėra blyna dėl mano paršelio ir nuovados viršininko žmonos batelių...

— Ak, šitai, — šoktelėjo Gribčikas, — vadinasi, mes vagsys?... Taip, vagsys... Drauge, mokytojau, kaip jūs drįstat taip sakyti? Mes su Peldžium visą laiką kovojom dėl Stalino konstitucijos... Mes vykdėm Markso lygybės mokslą, o tamsta sakai, kad mes vogėm... Ne, to nebus!... Aš tamstą labai gerai pažįstu, labai gerai... Mo-

kytojai, tamsta visus ketverius metus, kai čia mokytojauji, kovojai prieš geriausius liaudies vaikus. Mes žinom, kas tamsta. Bet užteks... Jokių aukų iš tamstos neimsim. Tačiau tamsta atsimink: liaudies priešus mes mokam nuraminti...

Gribčikas su Peldžium pakėlė galvas, trinktelėjo duris ir vikriai, kaip driežai, išnirė iš mokyklos kiemo.

Mokytojas susvyravo. Jo kakta perbėgo sunkus rūpestis ir sustingo keliose raukšlėse. Jis pakėlė akis. Nei šis, nei tas — dangus toks keistas — saulė bėga iš debesio į debesį, pagaliau ji visai nebepasirodo...

Emė temti ir iš miško pakilo naktis. Naktis tvanki, juoda, kaip ir ta ateitis, į kurią neramiai susmigto ir visas Ruginaičio sunkus nujautimas.

Nubėgo dar kelios savaitės.

Per sirpstančią ir bręstančią Lietuvą plaukė liepos sekmadienis. Žmonės krūvomis, su prakaitu ir karščiu, vertėsi iš bažnyčios. Prie mūrinio šventoriaus bromo jau laukė būrelis žydu su raudonomis vėliavomis, su Stalinu, Leninu, Molotovu, Marksu...

— Nu, draugai, nu, dabar visi, visi su mumis į turgavietę. Niekas negali pasilikti, visi su mumis! — ragino žydelis Kacenblum, kuris už nelegalų kokaino pardavinėjimą prieš kelius mėnesius buvo baigęs sunkiuosius darbus.

Žydeliai ir keliasdešimt jaunikių vyrų žiedu apsupo minią ir nusiva-

rė į turgavietę. Iš gretimo bankelio kažkas atitempė ilgą stala, aplink kurį susirikiavo vėliavos ir paveikslai su plakatais. Viršum tuoj striktelėjo Gribčikas, Peldžius ir trys žydeliai.

— Draugai! — per turgavietę nuskardeno Gribčiko tenoras, — sveikinu aš jus visus. Jūs dabar laimingi. Jūs dabar nieko nebijokit, ot ką aš norėjau jums pasakyti. Draugai! Dabar tai mūsų valdžia, dabar mes tai gyvensim! Šimtus ir tūkstančius metų dabar gyvensim, ir buržujai ant mūsų sprando daugiau jau nebeatsisės. Klausykite, draugai, jūs žinot, kad geriausi liaudies vaikai paėmė valdžią į savo rankas. Ir aš, miestelio komiteto pirmininkas, mano draugas Peldžius, komiteto nariai Kacenblum, Kopelman ir draugė Ida Singelaitė — tai ot, mes jus visus dabar valdysim... O dabar, draugai, sugiedosim internacionalą.

Keli balsai emė bandyti „Pirmyn, vergai nužemintieji“. Bet kažkodėl nesisekė, nes su kiekvienu tolimesniu žodžiu balsai retėjo ir, pagaliau — visai apkurto. Tada pagalbon išsitiesė pats Gribčikas:

— Nu, klausykite, „Sukilkite, žmonės pavertieji“, — garsiai jis šaukė, o paskui pasilenkė ir pašnibždomis emė raginti: — nu draugai, ko jūs tylit?... Nu, toliau „Išalkusi minia pirmyn“... Nu, „Sukilkite, žmonės pavertieji“, nu, „žmonės pavertieji“...

Gribčikui pasidarė labai nesmagu, nes čia pat pamatė keletą besijuokiančių veidų. Tačiau jį išgelbėjo žydeliai. Jie greit sušoko ant turgavietės pompos laiptelių, ir Gribčikas emė į tą pusę linksėti. Vadinasi, pradėkit jūs ten... Ir nuo pompos į tur-

gavietę pasklido daina: „Jesli zavtra vainą, jesli zavtra pachod...“

Truputį padainavus, Gribčikas ranka parodė ženklą į pompos žydelius ir toliau šaukė į minią:

— Draugai, jūs dar nieko nežinot. Aš jums pasakysiu linksmą naujieną. Ot, klausykite, už kelių dienų mes rinksim geriausius liaudies vaikus ir seima, tai yra į liaudies seimą. Jie ten rūpinsis už mūsų laimingą rytojų. Tai ot, klausykite jūs ten, draugai, nesikalbėkit, klausykite, ką aš pasakysiu. Taigi, ir mes turime iš savo miestelio išrinkti atstovus, kurie važiuotų į seimą. Jūs nesikalbėkit, juk aš prašiau... Mes turime būti laimingi, mes turime būti dėkingi draugui Staliniui, kad jis mums atsuntė savo nenugalimą armiją, jus matėte, kokie baisūs tankai aną dieną važiuavo... Bet jūs nebijokit, tie tankai tik buržujams mušti... Tai ot, dabar siūlykit atstovus į liaudies seimą, siūlykit pačius geriausius, iš darbo žmonių ir valstiečių tarpo... Na, siūlykit, jeigu man patiks, aš priimsiu... Siūlykit, kas tik ką norit, dabar laisvė, draugai, dabar viskas galima...

— Ar moteris galima siūlyti? — iš minios pytelėjo lėtas balselis.

— Žinoma, žinoma, — tvirtino Gribčikas, — galima ir moteris. Dabar moteris laisva. Tik Stalinas ją išvadavo iš buržujų, tik dabar ji jau nebekentės nei bado, nei šalčio...

— Aš siūlau Margienę Pallone: ji visai biedna... — tas pats balselis.

— Hm... — suabejojo Gribčikas, — ne, draugai, aš nesutinku, jos sūnus šaulys, o ir ji pati, mačiau, jau kelintą savaitę klebono agurkus laisvė. Ne, Margienės negalima priimti, aš atmetu... Prašau kitus.

— Pilčikas Antanas! Prašau Pilčiką Antaną užrašyti, šaukia iš minios. Keli žmonės pliaukštelėjo, o kažkas ir sušuko:

— Ot, Pilčikas tai gerai. Pilčikas labai doras žmogus. Ir neturtingas, ir darbininkas.

— Ne, draugai, aš protestuoju, — ant stalo kaip stulpas pasistiebė lig tol žydelių užnugary lindėjęs Peldžius: — negalima Pilčiko. Jis Ruginaičio mokyklos sargas. O jūs žinot, kas Ruginaitis, a? Jūs nieko nežinot. Ruginaitis — buržujų kojine, jis liaudies priešas. Užtat mes jį ir suėmėm. Ne, ne, Pilčiko negalima...

Minia užė, kažkur barės, o kažkur ir juokės. Pačiame pakrašty vienas balsas kvietė prie tvarkos ir liepė nutilti. Bet niekas nenorėjo taip greit nutilti. Tada Gribčikas galinagai ištiesė ranką ir sušuko:

— Ko jūs ten rėkiat, gyvuliai ar kas jūs ten? Čia rimtas mitingas, o jūs ten kažką darot... Tylėkit!... Nu ot, draugai, aš matau, kad mes lengvai nesusikalbėsime. Blogai, kad jūs nepažįstat Stalino konstitucijos. Jūs geriau manęs klausykite. Žinot, aš į seimą pasiūlau geriausią darbo liaudies sūnų. Žinot, ką aš pasiūlau? Žiūrėkit, jūs šalia manęs matot Martyną Peldžių. Kam čia daugiau gintis, imkim ir rinkim jį į liaudies seimą. Kaip jūs manot, a? — Gribčikas sustojo ir laukė kokio nors ženkle.

Minia sunerimavo ir emė banguoti. O Peldžius stovėjo nušvitęs ir labai patenkintas. Vienam kitam jis linktelėjo. Čia pat ant stalo visį žydeliai paspaudė jo ranka.

— Ne, mes nesutinkam, — staiga iš minios atsiliepė odų fabrikėlio dar-

Visos profesijos prieš bolševizmą

ŪKININKAS — MAŽAZEMIS

Prieš bolševikams ateinant, turėjau tris su puse ha žemės. Buvo kiek mažoka, nes šeimos, ačiū Dievui, man užderėjo — turiau devynetą vaikų, kurių vyriausias vos dvidešimt metų. Pereitą rudenį man priskyrė dar du ha. Iš karto apsidžiaugiau: maniau, vis bus geriau su daugiau žemės, bet greit pamačiau, kad esu, kaip ir kiti mažazemiai, apgautas. Mes supratom, kad komunistai siekia ne ko kito, kaip tik mus kolchozinkais padaryti. Dėl to jie taip stengėsi apsunkinti mūsų gyvenimą, apkraudami mus visokiausiomis pyliavom ir kitokiais būdais mus spausdami.

Kuriems galams tuomet ir ta žemė, jei vis tiek ant jos gyventi negalima. Būčiau mielai noru atsižadėjęs gautųjų dviejų ha, kad tik būčiau galėjęs gyventi, kaip anksčiau. Mano troškimas pagaliau išsipildė. Vokiečių kariuomenei gerai stuktelėjus į pašonę, kartu su „nenugalima armija“ subyrėjo ir visi ant mūsų sprando sėdėję komisarai. Dabar vėl jaučiuosi savo ūkyje tikras šeimininkas ir nebijau, kad kas mane varytų į kolchozą. Vis dėlto labai pageidaučiau, kad gautieji du ha man ir pasiliktu. Šeimyna, kaip sakiau, didelė, visi mylim žemėje ir dirbti netingim. Galiu užtikrinti, kad iš tos žemės mes visuomet išgausime gerą derlių.

ŪKININKAS, BUVĘS 80 HA ŽEMĖS SAVININKAS

Vadinamoji žemės reforma man paliko 30 ha. Bolševikams mūsų krašte siaučiant, bijojau tik vieno dalyko, būtent, kad neištremtų mane su šeimyna kur į Sibirą. Verčiau mirt, sakiau, kad tik savo tėvynėje. Dievui dėkui, tie azijatai nesuskubo išvežti nei mane, nei mano artimųjų. Dabar gyvenu viename name su savo buvusiais darbininkais, gavusiais sklypelius iš mano žemės. Kadangi jie man visą laiką buvo žmoniški, tad ir dabar dėl nieko nesipykštam ir gera valia viską išsi-aiškinam.

Jei turėtos žemės ir negaučiau, tai nė kiek dėl to nerūgčiau. Tegū, sakau, laisvoji Lietuva visi gyvena patenkinti. Užteks man ir 30-ties ha. Žemė gera, savo pačių jėgomis ją įdirbsim. Svarbiausia tai, kad ji bus mano ir mano vaikų nuosavybė, o ne vieta, kur tau leista laikinai pagyventi ligi tave kur išveš, uždarys ar į kolchozą nuvarys.

DARBININKAS

Dirbu malūne, turiu gana gausią šeimą. Kadangi mano žmona

bininkas: — ne, Peldžiaus mes nerenkam. Jeigu jau neberandat doresnio žmogaus, tai jau geriau nieko.

Peldžius užsidedė. Jis vos nenugriuvo nuo stalo. Pasilenkė į minią ir šaukė.

— O kas, o kas ten pasakė, kad aš nedoras? Prašau pasrodyti. Prašau nesislėpti!... A, nepabėgsi, nepabėgsi, jau pamačiau, tai jūs, draugas Klevaitis...

Klevaitis ėmė irtis pro žmones, pribėgo prie stalo ir įsikibo į jo briauną:

— Ką žinau, tą ir sakau! Tu, Peldžiau, manęs draugu tai nevadink. Tu man ne draugas, o arkliavagis. Aš tavęs nebijau. Ir dar pasakysiu, kad tu iš mūsų fabrikelio tris veršius odas nujojai. A, ar nie tu nujojai, gal dar norėsi išsiginti?

Iš minios tuo tarpu riktelėjo moteriškas balsas:

— Nebalsuosim, nė vienas nebaluosim už vagių Peldžių.

— Tylėk, tamsta, kas ten tokia šaukia? — istiesė raudoną karką Peldžius.

— Aš šaukiu, aš ir nebijau tavęs, — iš minios tarpelio prie stalo spraudėsi plona išdžiūvusi moterėlė, — o ką tu man padarysi? Tu manai, kad aš tylėsiu. Netylėsiu, ir tiek, — ji atsigrįžo į minią ir ėmė rekti: — nerinkit Peldžiaus: jo Marė vakar visą mano braškių ežią nurašė! Nerinkit to grobiščių vaikų tėvo!...

— Nutilk tu, kad aš tau dėsiu, tai tu pamatysi!... — sutrypė Peldžius bankelio stala.

Tuo metu pro minią ėmė irtis du vyrukai su raudonais raikščiais ant

relingina, o ir aš pats kartais nuėinu į bažnyčią, tai pas bolševikus „Joskos“ neturėjau. Atlyginimą mums lyg ir pakėlė, bet kas iš to, kad viskas be galo pabrango. Perkant sūniui batus, reikėjo sumokėti visą trečdalį mėnesinio atlyginimo, o kur visi kiti reikalai? Dukteriai susirgus plaučiais, norėjau pasinaudoti vadinamuoju nemokamu gydymu, išsiusti į sanatoriją. Bet kur tau! Pasirodė, tą privilegiją turi tik kai kurų bolševikų vaikai: įvairūs pioneriai, komjaunuoliai, o šiaip darbo žmogui nebuvo ko gero tikėtis.

Pageidaučiau, kad laisvoji Lietuvoje į visą žmones būtų lygiai atsižvelgiama, kad naujieji pareigūnai įstaigose neriestų aukštai nosies, kad būtų visiems teisingi, nedarytų skirtumo tarp geriau ir prasčiau apsirengusio, tarp pažįstamo ir nepažįstamo.

MOKSLEIVIS

Jaučiuosi tarytum išėjęs iš gilaus rūsių į šviesą. Dabar prieš mano akis plačiausi keliai ir ateitį. Praeitais metais nežinojau, kam mokausi. Dabar man, kaip ir visiems, aišku, kad mokomės vienam tikslui — Tėvynei.

Džiaugiuosi, kad nereiks daugiau mokytis tų dalykų, kuriais visą laiką baurėjau: Stalino „konstitucijos“, darvinizmo, bolševikiškų dainų. Galėstu dabar

(IŠ REPORTERIO BLOKNOTO)

laisvai išpažinti savo religinius įsitikinimus ir ne tik išpažinti, bet ir mokytis religijos. Mokantis lietuviškai, niekas daugiau mus ir mokytojus nevers komunistinius literatus kelti į padanges, o apie daugelį mums brangių rašytojų nutylėti arba apie juos neteisinaigai kalbėti.

Pereitėji metais mus, moksleivius, užgrūdino. Mūsų jaunuoliškas idealizmas ir atsparumas komunistiniams nuodams ir ateity gaivins mūsų jėgas, besimokant naujai Lietuvai.

MOKYTOJAS

Mokytojo padėtis buvo labai keblė. Jam buvo skiriamas ypatingas uždavinys — perauklėti besimokantį jaunimą komunistinėje dvasioje. Savaime aišku, kad lietuvis mokytojas to uždavinio nei norėjo, nei galėjo atlikti. Nenorėdami labai reikšmingą mokymo ir auklėjimo darbą iš karto perleisti žydams ir rusams, lietuviai mokytojai pateko į sunkią padėtį. Gal ne visi mokiniai suprato, kiek daug turėdavo išskentėti mokytojas, kada jam reikdavo pagal įsakymą iš aukščiau kalbėti moki-

niam oficialių minėjimų metu. Be abejo, mokytojai visomis išgalėmis stengėsi išvengti tokių progų, o negalėdami to padaryti, kalbėdavo, leisdami mokiniams suprasti, kad tai daro iš prievartos. Daugumas mokinių mokytojus puikiai suprastavo. Mokytojo tyliumas, šypsenis ar gestas mokinui dažnai atstodavo žodžius. Nereikia užmiršti, kad kiekvienas mokytojo žodis, kiekvienas krustelėjimas buvo visą laiką atidžiai sekamas komjaunuolių ir įvairių užsimaskavusių tipelių, pasirengusių išduoti už pinigus ne tik savo draugą ar mokytoją, bet ir brolių, seserį.

Pereitėji metais aiškiai parodė, kokią didelę įtaką mokytojai yra išugdę nepriklausomybės metais. Nei įmiršusi propaganda, nei bolševikiško saugumo grasinimai, nei suliminėjimai neįstengė išplėsti iš mokinių širdžių to, kas jiems buvo anksčiau įdiegta, būtent patriotizmo ir religijos. Mokytojai su viltimi ir pasitikėjimu žiūrė į savo mokinius, į tą lietuvišką atžalyną, kurio neįstengė pagrauzti jokie kirminai ir palaužti jokios audros.

KUNIGAS

Pirmiausia reikia dėkoti Dievui, kad leido mums gyventi šiais be galo daug pamokančiais laikais.

Popiežius Pijus XI yra pasakęs: gyventi šiais laikais yra ne pareiga, bet privilegija. Iš tikrųjų gyvenamasis laikotarpis yra puiki charakterių mokykla. Mes turėjome progą išbandyti komunizmą ir parodyti savo atsparumą. Tai buvo kartu nelaimė ir laimė. Laimė, nes mes savomis akimis pamatėm, kas yra tas „bolševikiškasis rojus“. Labai svarbu, kad mes visi pasimokytumė iš tos liūdnos, netolimos praeities.

Kalbant specialiai apie kunigus, tenka pažymėti, kad paskutiniai metai parodė tikrąją mūsų veikimo sritį. Mes niekuomet neturėjome tiek pagarbos, kaip šiais metais. Taip pat ryškiai pasirodė, be ko mes galim apsieiti ir kas žmonėms yra svarbiausia. Užtat ir ateity vardan religinio atgimimo mūsų tėvynėje mes, kunigai, turime patys atsisakyti nuo didesnių nuosavybių ir bažnytinų žemių.

Tai, kas komunistinėje teorijoje atrodė teisinga, buvo paimta iš krikščionybės, tik visa tai perversta ir praktikoje bauriai suniekinta. Žvelgiant į ateitį, turime atkreipti dėmesį ypač į šiuos dalykus: fizinio darbo vertės iškelimą, teisingą ir mūsų kraštui naudingą žemės pertvarkymą, išorinėse formose gyvenimo suprastinimą ir prostitucijos panaikinimą. N. G.

Kaip naujieji komisarai kelia sovietų kariuomenės kovingumą

Paimtų ir nelaisvę karių pasakojimai

BERLYNAS. E. Liepos 21 d. Smolensko erdvėje pas vokiečius vėl perbėgo tūkstančiai sovietų karių. Labai daugelis jų, bolševikams besitraukiant, ar vokiečių kariuomenei prisitraukiant, buvo apsimetę užmuštais, ir kai jų daliniai jau buvo pakankamai toli pasitraukę, jie keldavosi ir pasiduodavo vokiečių kariams. Beveik visi be išimties tie belaisviai pareiškė džiaugsmą, kad jiems jau karas yra baigtas, kad jiems pasisekė gyviems išlikti nuo politinių komisarų teroro.

Šių belaisvių pareiškimais, politiniai ir naujieji karo komisarai paskutinėmis dienomis ėmėsi ypatingų drakoniskų priemonių sovietų kariuomenės kovingumui kelti.

Daug karių, bandžiusių išvengti kovos, buvo sušaudyta. Padėtį sovietų kariuomenėje ypatingai išpūdingai nupasakojo liepos 20 d. pas vokiečius perbėgęs sovietų šaulių pulko puskarininkis Piotr Grigorjevič Krivošapkinas. „Jau liepos 16 d. aš patekau, pareiškė Krivošapkinas, karo teis-

mui, nes pasiūstas su žvalgy būriu prieš vokiečius, aš grįžau be belaisvių. Politinis komisaras, kuriam buvo žinoma, kad aš nepriklausau komunistų partijai, reikalavo mane sušaudyti. Tačiau man suteikė malonę. Kovose liepos 20 d. teko dalyvauti mano kuopai. Politinis komisaras man pagrasė, kad jis sušaudys mane vietoje, kai tik pastebėsias nors mažiausią mano apsileidimo ženklą. Aš su savo kuopa gulėjau apkasuose, esančiuose apie 30 metrų nuo miško pakraščio, kur buvo įstatyti mūsų kulkosvaidžiai. Medyje įsilipęs sėdėjo politinis komisaras ir mus sekė. Prie jo buvo kulkosvaidis. Kurį laiką aš visai nešaudžiau, nes mano šautuvas buvo užkliuvęs. Politinis komisaras man kažką šūktelėjo ir tuo momentu pro mano ausis prazvimbė jo kulkosvaidžio paleistos kulkos. Toliau aš pradėjau šaudyti į vokiečius, kurie vis daugiau artėjo. Ir kai jie prisiartinio apie 200 metrų nuo mūsų, mane lengvai sužeidė. Politinis komisaras tuo momentu nusivertė nuo medžio ir dingo krūmuose. Aš apsimėčiau mirusiu

ir laukiau, kol vokiečiai priėjo prie pat miško, ir aš tuomet jiems pasidaviau“.

BERLYNAS. E. Liepos 20 d. į pietų vakarus nuo Leningrado vokiečiams teko vienas bolševikų pulkas. Po to kai apsuptieji bolševikai labai stengėsi iš apsupimo išsimušti ir po to, kai jie turėjo pakelti didelių nuostolių, likusieji gyvais pasidavė. Tardant į belaisvę patekusius bolševikus, buvo konstatuota, kad šie belaisviai nėra reguliarios kariuomenės kariai, o tik ant greitųjų sudarytos Leningrado dirbtuvių formacijos. Daug jų buvo beveik visai neapmokyti, mažai apginkluoti ir įvairiose uniformose. Politiniai komisarai, juos ant greitųjų pastvėrė, išstatė vokiečių kulkosvaidžiams. „Aš kaip ir daugelis kitų mano draugu, pareiškė belaisvis Stepan Ivanovičius Strakolovskis, niekad nesame kariuomenėje tarnavę. Mūsų karininkai ir kiti vadaai buvo Leningrado komjaunuolių partiniai pareigūnai. Mūsų dalyje buvo tik keletas senesnių karininkų, kurie buvo stropiai politinių

komisarų prižiūrimi, kad jie nekapituliuotų.

Šie komisarai nušovė tris kareivius, kai tik pastebėjo, kad jie rengiasi iškelti baltą vėliavą.

Vienas mūsų batalijono karininkas, kuris garsiai pasisakė už pasidavimą, buvo suimtas ir, greičiausiai, sušaudytas.

ISLANDIJOS OKUPAVIMAS YRA TIK ĮŽANGA

NEW YORKAS. E. „New York Times“ karinis ekspertas Hanson Baldwinas ryšium su Islandijos okupavimu rašo, kad ši akcija Jungtinėms Valstybėms, galimas dalykas, yra tik įžanga, prieš okupuojant kitus strateginius punktus, dominuojančius vandens kelius ir Jungtines Valstybes ir Vakarų pusrutulį. Baldwinas tokiomis punktais laiko Pernambuco (Brazilijoje), Brazilijos St. Paulo ir Fernando de Noronha salas, be to, Dakarą, Azorų, Cap Verde salas, Madeirą ir Kanarų salas. Jei Jungtinės Valstybės stosiandės į karą, tai, Baldwinio nuomone, būsią būtina reikalinga, kad jos užimtų šiuos punktus ir kitas bazes Anglijoje.

Ką Sumner Wellesas galvoja apie pokarinio pasaulio organizavimą

VAŠINGTONAS. E. Užsienių reikalų ministerio pavaduotojas Sumner Wellesas vienoje kalboje apie pokarinio pasaulio organizavimą išdėstė du reikalavimus, iš kurių antrasis, kaip DNB sako, atrodo, esąs nukreiptas prieš britų imperijos monopolinę politiką. Wellesas pareiškė, jis esąs įsitikinęs dėl dviejų dalykų: 1) puolamųjų ginklų panaikinimo ir gynamosi ginklų ir jų gamybos apribojimo, eventualiai susiaurinimo tegalima pasiekti per griežtą tarptautinę kontrolę. Be tokios praktiniai veiklios kontrolės niekuomet nebus pasiekta tikrojo nusiginėjimo. 2) Jokia ateityje sudaroma taika nebūsianti tvirta ir ilga, jei ji nebus pagrįsta natūralia visų tautų teise į lygų ūkinį gėrybių naudojimą. Toliau Wellesas pareiškė: kol kuri nors tauta ar vyriausybė turi natūralinį medžiagų šaltinių ar žaliavos, reikalingos visoms tautoms, monopolį, tol nebus pagrindo pasaulinei santvarkai, kuri būtų pagrįsta teisingumu ir taika.

VAŠINGTONAS. E. Užsienių reikalų ministerio pavaduotojas Sumner Wellesas savo kalboje, apie kurią senesniai buvo pranešta, išskėlė mintį, kad, karui pasibaigus, reikalinga sukurti tokią Tautų Sąjungą, kuri būtų pakankamai stipri garantuoti visų tautų ūkinį teisų lygybę ir nusiginėjimą. Senoji Tautų Sąjunga, kaip pareiškė Wellesas, dėl aklos Jungtinių Valstybių ir kitų kraštų valstybių politikų savanaudiškos politikos subankrutijo. Prie to buvusios Tautų Sąjungos bankroto taip pat prisidėjo kai kurių valstybių politikai, siekusių Tautų Sąjungą įkinkyti jų pačių politinei ir ūkinei tarnybai. Daugiausiai Tautų Sąjungai pakenkė tie, kurie sudarė Tautų Sąjungos tarybos daugumą ir į pačią Tautų Sąjungą žiūrėjo kaip į priemonę išlaikyti „status quo“. Tautų Sąjunga nebuvusi niekuomet tas elastingas ir nepartinis instrumentas, kuriuo būtų sąlygų ar laiko iškeltieji tautų skirtumai išlyginami ir kilę nesupratimai

sprendžiami teismų lygybės pagrindu. O toks išlyginimo instrumentas turi būti, jei dabartinės katastrofos apgriautos tautos nori atsistatyti teisės ir tvarkos pagrindu, baigdamas savo kalbą pareiškė Wellesas.

ANGLIJA SU SUOMIJA NORINTI PALAIKYTI DIPLOMATINIUS SANTYKIUS

AMSTERDAMAS. E. Lordas Snellis anglų aukštuosiuose rūmuose pasisakė dėl diplomatinio santykių tarp Anglijos ir Suomijos. Jis pareiškė, kad anglų vyriausybė yra pasiryžusi dabar diplomatinis santykius su Suomija išlaikyti. Tačiau anglų vyriausybė davusi aiškiai suprasti, kad šis nutarimas kiekvienu momentu, pagal tai, kaip plėsis įvykiai, gali būti pakeistas. Anglija nebeįsivertė leidimų į Suomiją gabenamoms prekėms. Taip pat į Suomiją plaukiantiems laivams nebebus taikoma jokių lengvatų.

Po bolševikinės žemės reformos...

Kaip buvo ruošiami kolchozai

Bolševikams okupavus Lietuvą, vienas iš pirmųjų jų žygių buvo vadinamosios „žemės reformos“ paskelbimas. Žemės reformos vardu jie siekė dviejų tikslų: 1) višioti masės plačią propagandą (ypač tai svarbu vykdant įsitvirtinimo programą), 2) sugriauti normalius žemės ūkio pagrindus, tuo būdu paruošti sąlygas kolchozams.

„Žemės reforma“ palietė plačiausius krašto sluoksnius. Tuo tarpu reformos vykdymas buvo atiduotas į mažai logikos bei sveiko galvoji, o neretai ir moraliai, teturintiems žmonėms, jau nekaltant apie elementariausias šiam darbui kvalifikacijas. Dar pridėjus tai, kad pats „žemės reformos“ įstatymas, jei taip galima pavadinti, buvo, tur būt, ir jo autoriams neaiškus, miglotas, dažnai keičiamas, nebaigtas, — iš anksto išryškėjo, kokių galima laukti „reformos“ rezultatų.

Vietos žemės ūkio komisijų, kurios tam tikrais atvejais buvo visagalės, supainioti, daugelis aiškumo ir teisybės ieškoti vyko į Kauną, pas atsakingus bolševikų pastatytus asmenis. Žemės ūkio Ministerijos (dar tuomet taip vadinosi) koridoriuose grūdosi dešimtys ir šimtai interesantų. Vis tai „žemės reformos“ paliestieji: pavyzdinčių ūkininkai, kurių ūkiai dėl vieno kito ha per normą buvo ardomi, mažžemiai ir žemės neturintieji, kurie jos norėtų gauti, agronomai ir šiaip įvairūs valdininkai, iš kurių kad ir nedidelius, bet kruopščiai sutauptus ūkelius iš pradžių buvo norima atimti.

Rašančiam šias eilutes, kaip pastarųjų grupės interesantui, teko tarp daugelio kitų laukti prie bolševikiškų „valdovų“ durų. Per didelį vargą patekau pas Žemės reformos departamento direktorių Meškauskienę. Išdėsčiau reikalą. Jau iš pirmųjų Meškauskienės žodžių buvo aišku, kad ji, kaip ir visi šiuose rūmuose sėdintieji, į esminius klausimus atsakyti nekompetentinga. Tuo metu į kabinetą atėjus, matyt, artimas jos bendradarbiui netyčia prasitarė, kad „tolimesnių tam darbui (žemės reformos) instrukcijų kiekvieną minutę laukiama iš Maskvos“. Ne daugiau pešė ir kas lankėsi pas Ž. ūkio ministerį, o vėliau komisarą Mickį. Ir čia iš kažkur „aukščiau“ buvo laukiama nurodymų.

Tačiau tą dieną išėjusiame laikraštyje tilpo vieno susirinkimo aprašymas, kuriame tik mano minėtieji aplankytieji „atsakingieji

pareigūnai“ sakė žemės reformos reikalą kalbas, vaizdavo mūsų ūkio ateitį. Esminės smulkmenos jiems buvo neaiškios, užtat gerai žinojo visas stambmenas, kurias Maskva nusprendė ir parašytas atsiuntė...

Žemės reformai vykdyti buvo mobilizuota nemaža inteligentų: mokytojų, agronomų, matininkų ir kt. Jie prie to darbo atėjo su tam tikru rimtumu ir rūpestingumu. Užtat reformos viršūnės daug vargo turėjo juos bekreipiant, vykdant tą darbą, žiūrėti ne į esmę, bet tik į formą. Vis dėlto inteligentų, tų tikrų lietuvių, techniška žemės reformos darba buvo stengiamasi atlikti ko žmoniškiau, išūlius komisijų nutarimus sušvelninant. Tas, žinoma, nepatiko groivimo ištroškusioms bolševikų galvoms.

Dar žiemą bolševikiški viešpačiai skelbė, kad turi būti atitaisytos klaidos, padarytos žemės reformą vykdant, o pati reforma pagilinta. Auštant pavasarį, na, ir prasidėjo „klaidų atitaisymas“ ir reformos „gilinimas“. Vietos bolševikų nurodymais, atskiri ūkio vienetai, labiausiai pajėgesnieji, buvo taip žalojami, kad jų išsilaukymas būtų neįmanomas. Iš vienu ūkių buvo atimama pati geriausia žemė, kitų taip sužalojami sklypai, kad juose ūkininkavimas būtų neįmanomas.

Reformos „gilinimas“ prasidėjo paskelbus privalomus ūkio produktų pristatymus. Čia jau bolševikiška propaganda pasiekė tokio laipsnio, kad kaimui, neišskiriant ir naujakurių, trūko kantrybės. Dėl to pradėjo atsirasti „žemės perteklius“. Didelė dalis naujakurių, gavusių žemės, ėjo į valsčius.

prašydami nuo žemės atleisti. Bijodami užsitraukti bolševikiško keršto ir nemalonių, atsiskaitymui išgalvodavo įvairiausių priežasčių. Kiti ūkininkai ėjo per įstaiigas prašydami paimti dalį ar net didesnę pusę jų turimos žemės. Jie tikėjosi, kad mažesnius ūkelius ilgiau galės išlaikyti. Mintis buvo suprasta, užtat niekas į jų prašymus dėmesio nekreipė.

Taip atliekamos žemės fondas augo valandomis. O tuo tarpu aušo pavasaris ir atėjo laikas į žemę berti grūdus. Nors raudonieji komisari grąsindami skelbė, kad visos žemės turi būti apšėtos, tačiau realiai jiems teko skaitytis su tuo, kad nemažai žemių šį pavasarį liko neapsėtos. Nepadėjo čia ir priverstinas žemės siūlymas jos neturintiems, ar mažai turintiems. Žemė iš bolševikiškos agitacijos melo jau slydo ir kortos buvo atidengtos tiems, kurie buvo suviliojami didžiausiu pažadu — žeme.

Nežiūrint to, ūkių, visų pirma pajėgesnių, kurie galės atiduoti pirmąsias duokles, ardymas vyko be pertraukos. Net visai nesivaržant, nedengiant provokacinio melo skraiste, kaip paprastai bolševikų mėgiama, buvo atiminėjami stačiai ūkiai, nušalinant tikruosius jų savininkus. Į atimtus ūkius rimti asmens, galį ūkininkauti, nebeidavo. Žemė atitekdavo tiems, kurie jos nedirbo, iš viso nepajėgūs ūkius išlaikyti, kitokių užsiėmimų, o dažniausiai visai be užsiėmimo ir blogo vardo. Vis dėlto ir tokių žmonių neužtekdavo. Tokia buvo bolševikiška žemės reforma, turinti tikslą paruošti sąlygas kolchozams — XX amžiaus baudžiavai.

Tokie bolševikų belaisviai

Nuo mažens jie girdėjo kiršinančias neapykantos dainas. Susirinkimuose, sąjungose per spaudą ir radiją jiems buvo nuolat kalamos tos dainos. Dabar jau atliko savo paskutinį kerštą tie gausūs samdininkai, kurie rytų dulkėtiais keliais pradėjo savo nelaisvės kelionę į vokiečių žemę.

Kas per žmonės tie, norėję tapti garsūs pasaulio revoliucioninkai, kurie turėjo suteikti žemei naują išvaizdą, žmonijai sukurti geresnę tvarką? Ar galima jų veiduose išskaityti tą didžią misiją? Ar galima spręsti iš jų laikyosenos apie jų uždavinio kilnumą? O gal jie savo prakliniu, švariu kovos būdu įrodė, kad jie išrinktieji aukštesnės pasaulėžiūros atstovai? *Nieko panašaus.* Jų negalima aprašyti, ir tik ilgai matydama juos vokiečių tauta galės sudaryti sau vaizdą, kokią žmonių rūšį išauklėjo bolševizmas per savo dviejų dešimčių metų viešpatavimą. Galimas daktas, kad patekęs į nelaisvę kareivis nustoja sielos pusiausvyros ir nebesasižymi išorine veido išraiška. — Teko tat pergyventi ir Prancūzijoje. — Bet čia tenka matyti vidurinės Europos akiai tik primityviausia ir žemiausia, kas baltajai rasei priklauso. Jų veiduose matyti tik *nusikaltėlių* bruožai, akyse žiba netikras, klatingas žvilgsnis — tokie yra žmoniškos laisvės kovūnai! Eidami kaip vergai, pasilenkę — jie atrodo greičiau kaip džiunglių klajokliai, bet ne kaip kareiviai. Jau pati nešvari, bloga uniforma sukelia neigiamą įspūdį. Tai ne gatvių ir miškų nešvarumas, tai ne tik pėdsakai kareiviško gyvenimo atviroje gamtoje. Tai randame galiausia ir už savęs. Tai yra išgyvenęs purvas, aplipęs jų skarmalinius, pažaliavusius drabužius, tai yra neralumas ir apsilėidimas.

Paskui krinta vėl į akis nykštuko pavidalo, greičiau į kates panašūs žmogeliai, plačiais skruostikauliais mongolų padermės. Atbuke, be jokios minties išraiškos seka jie vora paskui vadą — *сэр*, jei tas sėda, ir keliasi, jei tas pakyla. Dar neseniai, internacionalo garsų skatinami, jie žygiavo už sovietų vėliavas puliti fašistų, apie kuriuos jie nieko nežinojo. Ta bolševikų sufanatizuota žema kariuomenė yra pavojingas priešas, ir mūsų kariai ir ligšiolinių kautynių tai geriausiai žino. Tas priešas nestoja į atvirą ir tiesią kovą; jo tikras ginklas yra puolimas iš pasalų ir organizuotas piešimas. Tai yra padarai, kurie jau ne vienam vokiečių kareiviui galą padarė iš pasalų, kurie vengia gausesnio kariuomenės būvio, bet užtat su dideliu malonumu puola atskirus vokiečių karius. Toks kariavimo būdas visai panašus į gatvių kautynes, kurias kadaise Maskva norėjo pritaikinti Vokietijos plietiniam karui. Jau daugelį kartų atsitiko, kad rusai belaisviai, praeldami miškų, arba naktį iš pasalų puolė vokiečių sargybinius kareivius, kad išplėštų iš jų ginklus. Tuomet buvo, žinoma, su jais apsirošta, kaip reikia.

Čia negali būti abejonės. Čia yra daugiausia išauginta komunistinė gauja, su kuria mums belaisvių stovykloje tenka susidurti. Matant tokią gaują, protas ir juslė nenori sutikti, kad gamta galėjo turėti tikslą išauklėti tokią žmonių rasę.

Argi gali tat būti atstovai tos tautos, kuri prieš komunistinį laikotarpį davė žmonijai žymių menininkų ir mokslo žmonių? Ne. Tuose belaisviuose, kurių kiekvienas nesenesnis kaip 30—35 m., mes pirmą kartą matome gyvus bolševikinės tautos sugedimo padarinius. Čia pasirodo šurpulinga gyvenimo tragika, iš kurios galima spręsti, ką *žydiško* komunizmo iškraipyta gyvenimo sąvoka iš savaimė sveikos tautos padarė. Tie visi žmonės, kurie dabar tampa vokiečių belaisviais, sprendžiamąjį palinkimą ir moralų nusistatymą gavo iš bolševizmo. Pastarasis stengėsi liesti jų žemiausius instinktus, jis marino nuo mažens jų sielą ir visomis priemonėmis slopiną jų imlumą kultūrai.

Tuo būdu atsirado sistematiškai auklėjama žemiausios vertės bolševikinė žmonija, kurią Maskva prieš mus į kovą siunčia ir su kurios pagalba ji kadaise manė atverti pasaulį į naują teisingumą. Žiūrint į tas žmoniškos išgamą, veržiasi įsitikinimas, kad iš tikrųjų jau atėjo laikas visomis jėgomis panaikinti bolševizmą, tą žmoniškos atžangos gaivalą.

Sviesiais veidais ir šaltakraujišku pasiryžimu žygiuoja užgrūdinti kovose vokiečių smogiamieji būriai pro tuos bolševikus - belaisvius. Jie žino, kodėl jiems Fiureris įsakė komunizmui galą padaryti. Jų samonėje glūdi uždavinys įgyvendinti naują ir teisėtą tvarką, kuri užtikrins visoms mūsų žemyno tautoms taiką, laisvę ir socialinę pažangą. („Feldzeitung“).

Liberijos laukia Islandijos likimas

VAŠINGTONAS. E. Zinomas publicistas Pearsonas laikraštyje „Times Herald“ rašo, jog yra galimybių, kad Liberija atsidurs ant Islandijos padėtyje. Liberija yra netoli prancūzų Vakarų Afrikos. Jungtinių Valstijų įtaka šioje valstybėje labai didelė. Liberija gali būti Jungtinių Valstijų laivyno atramos punktu.

AMSTERDAMAS. E. Londono informacijų tarnybos pranešimais, antradienį karalius priėmė nepaprastą Jungtinių Amerikos Valstijų atstovą Harry Hopkinšą, kuris yra atvykęs į Londoną skolinimo ir nuomojimo įstatymo klausimų reikalais. Taip pat karaliaus buvo priimtas ministeris pirmininkas Churchillis.

Bolševikai planingai kankina ir žudo vokiečių belaisvius

BERLYNAS. VII. 23. ELTA. Kaip DNB patyrė, nuolat auga įrodymai, kad sovietų kariuomenė planingai kankina ir žudo vokiečių karius, patekusius į sovietų nelaisvę. Tuoj pradėjus žygi, vokiečių kariams į rankas pateko vienas diviziono įsakymas sovietų šaulių pulko vadui. Jame prikišama, kad vokiečių belaisviai, neapklusus jų svarbiais kariniais klausimais, yra sušaudomi. Diviziono vado įsakyme rašoma: „Belaisviai būtina turi būti pristatyti į diviziono štabą, net ir tada, jeigu jie būtų sunkiai sužeisti“. Apie vokiečių belaisvių sušaudymą pranešė du vokiečių kareiviai, kuriems, nors ir sužeis-

tiems, pavyko pabėgti iš savo kariuomenė. Kai buvo paimti į nelaisvę, jie su kitais draugais buvo sovietų priversti eiti priešakyje. Vos tik jie žengė kelis žingsnius, sovietai iš užpakalio juos iššaudė. Sunkiai sužeisti vokiečių kareiviai buvo nuduriami durtuvais ir taip paliekami gulėti. Kad tai tikrai daro sovietai, patvirtina ir vieno aukšto sovietų karininko, patekusio į vokiečių nelaisvę, žodžiai. Netoli Slovimo perbėgęs sovietų pulkininkas An'onovas Georgas, ryšių karininkas prie X-sios armijos Baltstogėje, pareiškė, kad 1941 m. birželio 22 d. buvo numuštas vienas vokiečių lėktuvas. Lakūnas turėjo gelbėtis pa-

rašytu. Jis buvo paimtas į nelaisvę ir prie štabo antrojo skyriaus apklaustas. Po apklausinėjimo jis be jokio pagrindo buvo nušautas.

PARYŽIUS. E. Paryžiaus telegramų agentūra praneša, kad į Toulono uostą atplaukė iš Sirijos trys prancūzų laivai naikintuvai: „Guepard“, „Valmy“ ir „Vauquelin“.

LISABONA. E. Šiandien prieš piet į Lisaboną atvyko Jungtinių valstybių garlaivis „Westpoint“, gabendamas Vokietijos ir Italijos konsularinio korpuso Jungtinės Valstybėse narius.

Tarybiniai vargai mokykloje

RAŠO KAIMO MOKYTOJA

Rudenį jauni veidai sugrįžo į tylią žaliąją kaimo mokyklą. Atėjo jie, kaip visada, džiaugsmu spindinčiais veidais, nekalta šypsena lūpose. Bet greit džiaugsmas virto liūdesiu, kada svetimai veidai nuo sienų žvelgė į klasę, ir melagingi šūktai rėžė akis. Mačiau jų nebrąsų žvilgsnį, slenkantį klasės sienomis, girdėjau tylų šnibždesį: „O kur dingo mūsų kryžius, kur Basanavičius“ ir t. t. Ir štai iš pirmos dienos kartus liūdesys parimo Tarybų Lietuvos mokykloje. Ir mokytojai per istisius mokslo metus teko nešti sunkus bandymo kryžius. Papirkti šnipai, to paties kaimo parsidavę jaunuoliai, lyg šikšnosparniai, slankiodavo paliai mokytojo ir kitų lietuvių namus, klausydami, ar neužgirs ką nors prieš „valdžią“ šnekant. Visur ir visada buvo sekamas ir žinomas kiekvienas mokytojo žingsnis. Svarbiausią vaidmenį mokytojo darbe vaidindavo valsčiaus vykdomasis komitetas. Labai dažnai, į savaitę po kelis kartus, vos grįžus iš klasės, tekdavo žygiuoti 10 km į miestelį, kur vos mokąs rašyti komjaunuolis ar koks žydelis duodavo įvairius „patarimus“, kuriuose, būdami „pažančius“, turėjome gerai įsidėmėti. Kvietė valsčiaus „draugai“, nepaisydami, ar lietus lyja, ar sniego didžiulės pusnys, kvietė ir apskritis apšviesti stalininėmis ži-

niomis ir antireliginėmis paskaitomis.

Artinosi rinkimai. „Mokytojai, į darbą!“ — šaukė komjaunimas. Ir ėjome, iki vėliausios sutemos braidėme purvą, surašinėjome balsavimui žmones. Visa tai buvo daroma prievarta, apsiausta „valdžios draugų“ prašymo skraiste. Teko dalyvauti rinkimuose. O kiek ten neteisybės, kiek apgaulės teko pastebėti! Visa tai turėjai iškęsti tyliai, nors širdis virė pagieža. Ir tik savo mintyse kartodavai: „Kam tiek vargo, tiek jėgų aukojame? Ar tam, kad bausis, grobuoniškas kumštis ilgiau viešpatuotų? Ir tokiu momentu kartais norėdavai geriau pranykti nuo žemės paviršiaus, kad nematytum, kaip niekšingas raudonasis batas trypia visa, kas lietuviška, kas miela ir gražu.

Praūžus „garsiesiems“ rinkimams, manėm, kad teks kiek pailsėti. Bet vėl nauji mitingai, įvairios olimpiados, kad apie mokslą nėra kada nė pagalvoti. Kantrybė išsenka. Ir vieną gražią dieną pasiryžau mano mokykloje rengtame mitinge nedalyvauti. Išvažiavau visai iš namų, ir mitingas praėina. Bet po tokio mano žygio užvirė pragaras. Pykčio iškreiptu veidu, kumštėmis daužydamas stalią, šaukia žydams parsidavęs:

„Kas per mokytoja esi, kad savo pareigos nežinai! Mes greit tokius „ponus“ iššuosim“. Tokie ir panašūs žodžiai, papuošti keiksmžodžiais, aidėjo po kambarį, net kitiems mano kolegoms girdint. Maniau, kad teks atsisveikinti su mokykla, bet kažkodėl tą kartą „dovanojo“.

Į bažnyčią eiti buvo pavojinga, nes kiekvieną sekmadienį žvalus komjaunuolis eidavo įprastą sargybą. O kalbėti su dvasininku — didžiausias nusikaltimas, po kurio tekdavo turėti reikalų su saugumu.

Mokyklos darbas taip pat buvo kontroliuojamas apylinkės seniūno arba komjaunuolio, kurie, nieko nenusimanydami, ne vietoje duodavo savo pastabas. Pasitaikė, kad dėl menko dalyko su jų nuomone nesutinkant (pvz., dėl sakyimo „Sudiev“) teko, kaip „laudies priešui“ būti vietinės milicijos žinioje.

Pionierių organizavimas buvo pavestas komjaunimui. Atvažiuodavo į mokyklą „apsišvietęs“ Stalino saule“ vaikas, na ir pradėdavo pūsti vaikams pasakas. Atsirasdavo iš vyresniųjų tarpo gudruolių, kurie, pasiėmę knygas, žengdavo durų link, jais pasekdavo ir mažesnieji. O vargšas organizatorius nusivylęs grįždavo į

namus. Vėliau šį darbą pavedė mokytojai (nors anksčiau vienas inspektorius šaukė: „Ne jums auklėti pionierius, jūs galite išauklėti tik angelaičius“). Bet daugumas mokytojų į šį darbą žiūrėjo pro pirštus. Kartais primindavai, paklausdavai, gal kas nors norėtų įsirašyti į pionierius. Bet jaunuose veiduose pastebėdavai tik šypseną ir užgirdavai tvirtą — ne. Netardavai jiems tada nieko, bet širdyje džiaugdavaisi jų tvirtu nusistatymu ir norėdavai juos visus išbučiuoti.

Tokioj atmosferoj bėgo valandos, dienos. Kentėjai vienas, kartais pasidalindavai su patikimais kolegomis, arba visą tulžį išleidavai dienoraščiui lapuose. Visi su tiktai smūgiai pasidarydavo lengvesni, kada jausdavai, kad daug širdžių tą patį jaučia, ištisi kaimo jaunuolių būriai dega didžiausia neapykanta „pragariškam sliubinui“. Ta ugnis juos lydi ir prie arko, ir prie kalėjimo durų. Ji dega pasiryžimo pilnoj krūtinėj ir žilą senatvę nešančioj širdy. Ir ateis diena, kada tos širdys vėl su džiaugsmu, gražiausiais dainos posmais apdainuos išskentėtus vargus. Iš tikrųjų jautė, bet nemokėjo pasakyti, kad jau artina si laisvės rytas. Nusišypsojo žiedų aibėmis apibertas birželis, tuo pačiu metu nušvito ir laisvės saulė.

SPORTAS

Nuo Atėnų iki Berlyno

Daug šimtmečių buvo nyku ir tušči ta joje vietoje, kur senaisiais laikais rinktiniai graikų jaunuoliai rungtyniavo dėl laurų vainiko, dėl nevyntančios garbės, triumfuodami jaunatve, grožiu ir harmonija. Olimpinis žaidimas atnaujinti sugalvojo prancūzų baronas Pierre de Coubertinas, devynioliktojo šimtmečio pabaigoje.

Modernioji jaunuomenė duso didmiesčiuose, traukė į plaučius dulkes. Sportas pradėjo išsigimti, išryškėjo daug netikusių įpročių. Reikėjo duoti pavyzdį, reikėjo sutelkti jaunuomenę į kilnumą atžymėtas kovas, vėl iškelti tuos idealus, kurie jaudino senovės graikus, žinoma, atitinkamai pritaikant dabarties aplinkyboms.

1894 m. vasarą Paryžiuje susirinkę daugelio tautų atstovai sutarė atgaivinti olimpinis žaidimus ir pirmą kartą juos praveisti Atėnuose 1896 metais.

Graikai sudėjo ruožus, tačiau prieš akis iškilė didelė kliūtis — stoka pinigų. Tautinė rinkliava tedavė 130.000 drachmų, suma, kurią turint, galima tik pradėti, bet nieku būdu ne viską padaryti. Atsirado turtuolis patriotas, nepašykstėjęs pinigų. Jo dėka buvo galima įvykdyti grandiozinį sumanymą. Buvo pastatytas pirmasis modernus 80.000 žmonių talpinas stadionas. Neturint patyrimo, tik nusižiūrint į senovinius stadionus, Atėnų aikštynas neišėjo tobulas, bet vis dėlto parodyta daug pastangų. Be to, gražus apylinkės fonas daug ką ištaisė ir išlygino.

Jau pirmojo olimpiadoje geriausi lengvatletai pasirodė amerikiečiai. Paskui šiuo metu žiūrint, yra menkos, bet tais laikais buvo visiškai puikios. Pirmųjų vietų laimėtojai: 100 m Burke 12 sek.; 400 m Burke 54,2 sek.; 800 m Flackas (Australija) 2:11 min.; maratonas Louis (Graikija) 2:58:50 val.; 110 m klūtis Curtis 17,6 sek.; aukštis Clarkas 1,81 m; tolį Clarkas 6,35 m; su kartimi Hoytas 3,30 m; trišuolis Connelly 13,71 m; diskas Garettas 29,15 m; rutulys Garetas 11,22 m.

Nuo to laiko lengvą atletiką užvaldo amerikiečiai, ir panašus vaizdas lieka iki šių dienų. Tik ilgu nuotolių bėgimuose isiterpia kitų valstybių sportininkai. 1912 m. olimpinuose žaidimuose iškylo nepamainomi suomiai, kurie išlaiko pirmavimą, ir didelė sensacija, jei kuriose paskirose varžybose simpatiškos šiaurės tautos atstovai yra nustumiami į kuklesnę vietą.

Po Atėnų kita olimpiada buvo Paryžiuje. Paskėmės žymiai geresnės, suvidmėjimas dar didesnis. Olimpiniai žaidimai galutinai įsitvirtino ir pateisino jų atkūrimo faktą. Toliau olimpiada surengiama Amerikoje, St. Louis mieste, paskui 1906 metais, antrą kartą Atėnuose, pavadinta tarpinė olimpiada, nes tik dveji metai buvo suėję nuo paskutinės. Toliau olimpiniai žaidimai vykdomi kas keturi metai: 1908 m. Londone, 1912 m. Stockholme.

Didysis karas nutraukė olimpinis žaidimus. 1916 m. olimpiada turėjo įvykti Berlyne. Tik 1920 m. sportininkai susibūrė Antverpene, paskui atėjo eilė Paryžiui, vėliau olimpiada įvyko Amsterdame ir 1932 m. Los Anselese. Čia kovojo ne tik tai senoji

Europa prieš Naująjį Pasaulį. Čia iškilė naujas aštrus konkurentas — japonai. Per trumpą laiką japonų sportininkai pasiekė tarptautinį lygį ir įsiterpė į geriausiųjų eilę. Olimpinuose žaidimuose jie pradėjo dalyvauti 1924 m. Nieko ypatingo jie nepesė, tačiau pasimokė tikrai daug, namie atkakliai padirbėjo ir Los Anselese daug kam ištieso veidai, kai japonai su šypsena ėmė laimėjimą po laimėjimo. Sauniausiai japonai pasirodė plaukyme, kur surinko daugelį pirmųjų vietų. Be to, Nambu laimėjo trišuoli, Nishida užėmė antrą vietą šokime su kartimi.

Paskutinė olimpiada įvyko 1936 m. Berlyne. Šią olimpiadą galima verti pavadinti visų olimpiadų puikiausiu žiedu. Puiki organizacija, nuostabi pasekmės, patogūs stadionai užtikrino olimpiadai triumfinį pasisekimą. Krito daug pasaulinių rekordų, kilo nugalėtojų tautų vėliavos, sportininkų galvas juosė ažuolų vainikai, — šimtą tūkstantinė žiūrovų minia turėjo daug nepamirštamų išpučių. Kad tiksliau būtų galima suprasti, kokią pažangą padarė lengvatletai nuo pirmosios Atėnų olimpiados iki berlynės, surašome laimėtojus tu varžybų, kurios buvo ir Atėnų olimpiadoje: 100 m Owens (Amerika) 10,3 sek.; 800 m Woodruffas (Amerika) 1:52,9 min.; 1.500 m Lovelockas (Naujoji Zelandija) 3:47,8 min.; maratonas Sonas (Japonija) 2:29:19,2 val.; 110 m klūtimis Towns (Amerika) 14,2 sek.; aukštį Johnsonnas (Amerika) 2,03 m; tolį Owens (Amerika) 8,06 m; su kartimi Meadows (Amerika) 4,35 m; trišuolis Tajima (Japonija) 16,00 m; diskas Carpenter (Amerika) 50,48 m; rutulys Woellike (Vokietija) 16,20 m.

Komentarų, atrodo, nereikia. Vie-

ni skaitmenys aiškiai rodo, kokia didelė pažanga lengvojoje atletikoje, toje klasinėje sporto šakoje. Nuo jos neatsisakoma ir plaukymas, sunkioji atletika ir kovos žaidimai.

1940 m. olimpinis žaidimas pasišovė surengti kelios valstybės. Galiusiai garbė teko Suomijai, bet dėl kai kurių priežasčių olimpiada negalėjo įvykti, ir nors jau penkeri metai skiria nuo paskutinių olimpinų žaidimų Berlyne, vis dėlto pasaulio jaunuomenės širdyse atsiminimai dar neišblėso. Reikia tikėtis, kad netrukus vėl galės suliepsnoti olimpinė žiūrovų minia nuo šimtą tūkstantinių žiūrovų miniu, pagerbiančių olimpinis nugalėtojus.

Iš vakarykščių rungtynių

Vakarykštės futbolo rungtynės tarp dviejų rinkinių pasibaigė 5:1 (2:1) žaliųjų naudai, kur žaidė: Činikas, Gelažius, Gelažius; Dzindzilauskas, Kersnauskas, Tėvelis; Penkauskas, Šopys, Adomavičius, Jeršovas, Skeivys. Kita rinktinė sudarė buv. elgesiečiai, ir nors buvo tikėtasi jų stipraus pasipriešinimo, matėme priešingą vaizdą. Abi rinktinės sužaidė gana blankiai, be didesnio ryžtingumo, tik žalieji atkakliau kovojo ir retkarčiais geriau susiderinę pasiekė įtikinančios pergalės. Nekoki išpučių paliko kai kurių žaidikų šūkavimai ir pastabos. Teisėjovo Čerėkas.

Pertraukos metu buvo 3.000 m bėgimas su klūtimis. Dalyvavo Vietrinas, Saldaitis ir Černiauskas. Kaip ir buvo laukta, pirmąją vietą užėmė Vietrinas pasiekė naują Lietuvos rekordą, nuotolį prabėgdamas per 9:52,1 min. Senas rekordas buvo jo paties — 10:06, 3 min. Antrą vietą užėmė Saldaitis ir trečią Černiauskas.

Tarybinės pabios

STALINO KONSTITUCIJOS IŠGYVENDINIMAS

1940. XII. 7 d. „Tarybų Lietuvos“ Nr. 58, pirmame puslapyje buvo įdėta tokia žinutė: „Kelmės profsąjungos narių telegrama. Vakar vakare iš Kelmės gavome šio turinio telegramą: Kelmės prekybos ir visuomenės maitinimo darbuotojų profsąjungos nariai, susirinkę gruodžio 5 d. Stalino Konstitucijos šventės proga, sveikina jos kūrėją Didįjį Draugą Staliną ir pasižada šią Konstituciją visomis jėgomis išgyvendinti. Susirinkimo įgalioti“.

Sveiki būkit, kelmiečiai, ištesėję telegraminį pažadą!

TARYBINĖ VALDZIA

Sovietų Sąjungoje traukinio mašinistas pamatė toli ant bėgių valstiečio karve. Tuoj pranešė tarybos pirmininkui: ar traukinį stabdyti, ar ne. Tas sušaukė traukinio tarybos posėdį ir išaiškino. Balsų dauguma nubalsavo: stabdyti. Susitabė. Gį žiūri, kur išgelbėtoji karvė... o ji už kilometrą jau suvažinėta. Važiuoja toliau. Mašinistas pamato raudoną vėliavėlę ir toluoje išardytus bė-

gius. Praneša traukinio tarybos pirmininkui. Tas sukvieta posėdį, išdėstė dalykus ir pradėjo balsuoti. Balsus beskaitynt, traukinys nuvažiuo nuo bėgių. Išlindęs iš sudužusio vagono, tarybos pirmininkas rėkė žuvusiam mašinistui:

— Stabdyti! Balsų dauguma stabdyti!

LENINAS TIES DANGAUS VARTAIS (2-sis varis: tas)

Numiręs Leninas pasibeldė į dangaus vartus.

— O ką pats gero padarei žemėje, žmogeli? — paklausė šv. Petras.

— Carą nužudžiau, visus buržujus sukūšau ir kalėjimus, iššaudžiau, iškarsčiau...

— Klausiu, ką gero padarei, žmogeli? — pakartojo susiraukęs šv. Petras.

— Aš žmones išvadavau iš buržujų...

— Netikili! Nieko gero apie tave nesu girdėjęs. Atsivesk liudininkų, jei tikrai tavo tie darbai geri.

Leninas nudūlino pas Staliną ir vedėsi jį prie dangaus vartų. Šv. Petras, juos pamatęs, iš tolo ėmė šaukti:

— Ne! Ne! Asilo liudininku nepriimsiu!

Istorija apie Skrajojantį Olandą

Visų jūrininkų pabaisa. Daugybė legendų ir kaip jas galima lengvai išaiškinti

1881 m. liepos 11 d. naktį karo laivas „Bachante“ plaukė pro Kap Hoorną, piečiausią Pietų Amerikos iškyšulį. Ši vieta jau seniai laikoma viena pavojingiausių. Tai nirtulingų audrų ir tirštų rūkų viešpatija. Ir minėta naktį nebuvo ramu: klaičiai švilpė vėjas ir buvo valdaukliskai tamsu. Staiga pasirodė raudona šviesa, ir jos spindėjime visa karo laivo igula — joje buvo ir vienas princas už kelių šimtų metrų pamatė juodą laivą. Po valandėlės nuostabusis laivas išnyko igulai iš akių. Vėl visur siautė naktis. Jūrininkai suprato matę „Skrajojantį Olandą“.

Pasaulyje kartojama daugybė jūrinų istorijų, tačiau nė viena nėra tokia populiari, kaip skrajojantio olando. Be abejo, kiekvienas esame ja girdėję. Apie olandą kapitona, kuriam vis nevykdavo praplaukti Gerosios Vilties rago. Kanakinamas baisyos priešais, kapitonas niekad neturi ramybės ir yra pasmerktas amžinai klajoti. Kapitono istorija žavėjo ir tebežavi rašytojus, muzikus ir kitus kūrėjus. Richardas Wagneris sukūrė to paties pavadinimo operą, rašytojai prirašė gausybę knygų, dailininkai nupiešė eilę paveikslų.

Richardo Wagnerio operoje kapitonas bastosi po jūras. Jo laivas juodas, krauju raudonumo burės visų jūrininkų pa-

baisa. Tačiau kompozitorius yra ištraukęs naują versiją — pasmerktasis gali būti išvadotas.

Kas septyneri metai laivas įplaukia į ramų uostą, kapitonas išeina į krantą ir ieško moters, kuri jam būtų žemėje ištikima iki pat mirties. Kartais atrodavo, rasdavo, bet nė viena mergaitė taip ilgai jam nelikdavo ištikima. Tada olandas liepdavo iškelti burę ir vėl sukdamo į jūrą, neramus, įkaitusių jausmų, neradamas ramybės.

Vis dėlto išvadavimas iš betikslų klaidžiojimų yra galimas. Senta, vienintelė norvegė jūrininko dukterė, laukia, kada galės įvykdyti šį kilnų uždavinį. Jai peršasi medžiotojas Erikas, tačiau Senta visą laiką galvoja apie nelaimingą kapitoną. Jo paveikslas pakabintas sienoje, garbingoje vietoje, ir jos akys dažnai sminga į rūšią, klaičią ir nelaimingą kapitono veido išraišką. Mergaitė glaužia rankas. Jos žvilgsnis įsitempia ir iš lūpų išsprūsta klausimas: „Ak! Kada tu ją rasi? Melskis, kad greit įvyktų išvadavimas“. Tuo pačiu laiku su trenksmu atsidarė durys ir triukšmingai įvirta skrajojantis olandas, šali. Jo — Sentos tėvas. Mergaitės žvilgsnis nuo paveiklo krinta į atvykusį, ir ji viską supranta. Erikas nepatenkintas. Jis pirmena Senta netolimą praeitį, jų bendro suta-

rino laikus, jų meilę. Po to olandas nusimena, bėga į laivą, kad vėl pradėtų siautima po mėlynuosius vandens plotus. Senta veržiasi pas jį, bet jai kliudavo tėvas ir Erikas. Pagaliau ji išsivaduoja iš jų ir bėga prie jūros kranto. Pasiekusi uolos atbrailą, tiesia rankas, šaukia ir šoka į gelmę, o skrajojantio olando laivas dar kartą švysteli toluoje ir dingsta. Audra sudaužo laivą į šipulius. Debesys išsisklaido, akiraty pasirodo aiškus, tyras dangus. Skrajojantis olandas išvadotas.

Galima tuo tikėti, galima ir netikėti, tačiau tiesos dalelė šioj istorijoj visada įmanoma užgriebti. Tai ryškiai rodo tikrą pavyzdį iš jūrininkų gyvenimo. Buvo toks kapitonas Barendas Fokke, gyvenęs septynioliktos šimtmečio pradžioje. Jis pasižymėjo didele neapykanta, mokėjo nuostabiai keiktis ir buvo šaunus jūrininkas. Iš Amsterdamo į Bataviją jis nuplaukdavo per 3 mėnesius, kas tais laikais buvo nepaprastai greitai. I viena ir kitą pusę Fokke sukardavo per 6 mėn., nors kiti kapitonal tai atliktavo tik per metus. Olandai stebėdavosi tokia sparta ir buvo tvirtai įsitikinę, kad čia prikišęs nagus pats velnias. Tikriausiai kapitonas savo sielą jam pardavęs. Tuo ir pateisindavo jo nuostabų greitį žodyna. Kal kartą kapitonas Fokke iš kelionės negrįžo, nes audra nuskandino laivą su visa igula, žmonės tikėjo, kad Fokke nusidanginęs pas velnią.

Ir vėliau atsiradavo kapitono, stebinančių savo žygiams. Taip palengva susikūrė legendų ciklas. Į uostus grįždavo laivai, o jūrininkai smuklėse pasakodavo apie skrajojantį olandą.

Iš pradžių laivą vaiduoklį matydavo prie Gerosios Vilties rago, bet vėliau sutikdavo ir kitur. 1914 m. „Federico Katalino“ igula laivą vaiduoklį pastebėjo prie Pietų Amerikos rytų kranto. Švelnią naktį, mėnuliu aiškiai šviečiant, staiga iš jūros išnirio juodas laivas ir po kiek laiko vėl nugrimdavo. Igula dėl to nė kiek nesijaudino. Po dvidešimt keturių valandų, nuotykių vėl pasikartojo. Kapitonas įsakė nuleisti valtį, ir keletas jūrininkų nusyrė prie staiga išlindusio laivo. Pasirodė, kad tai buvo norvegų kuterio „Sigridson“ palaikai, to paties kuterio, kuris prieš penkerius metus, paliktas igulos, pradėjo betikslę kelionę po vandenyną. Kuteris atrodė labai apiplėštas ir iškrėsdavo nesmagių išdaigų plaukiojantiems laivams. „Federico Katalino“ kapitonas maža rūpinosi skrajojantio olando istorija. Jis įsakė klajojantį laivą padegti, ir pastarasis greitai pranyko gelmėse.

Apskritai, daugelis skrajojantio olando laivų yra ne kas kita, kaip iš kelio išklydę laivai, dėl vieno ar kitų priežasčių palikti likimo valiai.

1933 m. anglų laivas „Sickby“ prie Naujosios Zelandijos audros metu užlėkė ant šio nežinia iš kur atsiradusio laivo. Tai buvo kitas anglų laivas „Wyer Sargent“, prieš ketverius metus dingęs iš reguliaraus susisiekinimo. Atrodė, paprastas dalykas, bet nuostabu, kad 1934 m. tas pats „Sickby“ vėl sutiko „Wyer Sar-

Dar dėl Rooseveltto ryšio su masonais

ZAGREBAS. E. Dėl prezidento Rooseveltto ryšio su masonais, kuris buvo išaiškintas Oslo mieste, Kroatijos laikraščiai pateikia ištraukas iš protokolų rastų uždarant Jugoslavijos masonų ložę. Viename didžiosios jugoslavų ložės 1938 m. gegužės 26 d. protokole rašoma: „Draugiškai Jungtinių Valstybių laikysena žydu atžvilgiu yra būdinga tai, kad baliuje, surengtame pagerbti Alfred Cohenui, kuris pasitraukė iš pirminkavimo didžiosiai Vašingtono ložei, taip pat dalyvavo prezidento Rooseveltto sūnus, James Rooseveltas. James Rooseveltas perskaitė vieną savo tėvo laišką, kuriame pareiškiamas dėkingumas ordinui ir žydams už darbą Jungtinių Valstybių naudai“. Kitoje telegramoje, kurią 1937 m. metinio didžiosios Belgrado ložės susirinkimo proga nusiuntė prezidentui Rooseveltui, rašoma: „Tautinė didžioji Jugoslavijos ložė savo metinio susirinkimo proga turi garbę pareikšti Jums giliausią dėkingumą už Jūsų kilnią iniciatyvą, kuria demokratijos laimėjimu buvo sustiprinta taika tarp tautų. Už savo egzistenciją Jugoslavija yra dėkinga draugiškai ir galingai Jungtinių Valstybių intervencijai Paryžiaus taikos derybų metu. Ta proga didžioji ložė reiškia Jums giliausią dėkingumą ir siunčia savo linkėjimus JAV tautai, taip pat reiškia džiaugsmą, kad Jūsų sūnus įstojo į masonų ložę. Jugoslavijos didžiosios ložės didmeisteris Dusan Milipevičius“.

ITALŲ SPAUDOS BALSAI APIE ROOSEVELTĄ KAIP MASONĄ

ROMA. E. Rytinė Romos spauda pirmuosiuose puslapiuose ryškiai išpasindino Oslo mieste surastą sensacingą Rooseveltto, kaip masono, atvaizdą ir apibūdina jį kaip nepaprastai svarbų įnašą Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento politikai suprasti. Šis

Pietų Amerika sutartinai nori ginti savo interesus

RIO DE JANEIRO. VII. 23. ELTA. Dėl numatytos Brazilijos prezidento Vargo kelionės į Paragvajų ir ryšium su ja pasidariusiu aktuallu klausimu bendradarbiavimo klausimu informuotose Brazilijos sluoksniuose pareiškama: dėl prezidento Vargo vaidmens per 11 paskutinių metų, plečiant naująją Amerikos tautų bendradarbiavimo politiką, negali būti jokio abejojimo. Brazilijos galva suprato būtiną reikalą pereiti nuo senojo, sustingusio ir sentimentalau panamerikietiško prie planingo tarptautinio santykiavimo, vadovaujantis praktiška visų galimumų išnaudojimo Amerikos ūkiui dvasia. Brazilijos prezidento pramatančios

vaizdinis dokumentas, — rašomų laikraštijoje „Messagero“, yra neginčijamas Rooseveltto priklausomybės nuo masonerijos įrodymas. Masonerijai atsidavęs valstybės galva iš tikrųjų galis veikti tik-tai žydu, bolševikų ir demokratijos likučių pageidaujama prasme. Iš to aiškėja ir karą kurstantios Baltųjų Rūmų politikos priežasčių pagrindas. „Popolo di Roma“ pabrėžia, kad Rooseveltas priklausęs blogiausiai žydu ir masonų rūšiai, būtent tiems, kurie gėdinasi tą viešai parodyti. Pažvelgus į Oslo rastą atvaizdą, nebetenka daugiau stebėtis, kad Amerikos prezidentas vykdo žydu ir masonų interesus atitinkančią politiką. Bet šis atvaizdas esąs įdomus ir dėl to, kad kaip tik Rooseveltas yra pritaręs smarkiausiems žygiams prieš slaptas arba nuo užsienių priklausančias sąjungas. Rooseveltas gal būt, manė, kad žydija ir masonerija šiuo atveju nepriklauso nuo užsienių, kadangi Jungtinės Amerikos Valstybės šiandien yra masonerijos ir žydijos židiny. Vis dėlto tai yra tik Rooseveltto Jungtinės Valstybės, nes yra dar ir kitokia Amerika: amerikiečių Amerika, — baigiant pareiškama laikraštijoje.

BUKAREŠTE ATIDARYTA PRIEŠMASONINĖ PARODA

BUKAREŠTAS. ELTA. Antradienį Bukarešte buvo atidaryta priešmasoninė paroda. Parodos atidaryme dalyvavo ministerio pirmininko pavaduotojas Mykolas Antonescu ir daug kitų Rumunijos valstybės vyrų. Paroda yra suorganizuota valstybės vado įsakymu ir turi tikslo parodyti platesnei visuomenei, kas yra masonerija. Parodoje yra išstatyta įvairių dokumentų ir daiktų, tarnaujančių masonų ritualui. Atidarydamas parodą, generolas Leovernu pasakė kalbą, kurioje išskėlė rumunų visuomenę naikinantį masonų darbą.

iniciatyvos dėka šitoje srityje buvo daug nuveikta. Be kiko, nurodomos neseniai tarp Brazilijos ir Paragvajaus sudarytos sutartys ir vis glaudesnis Brazilijos ir Argentinos ūkinis sąrtėjimas. Visa tai leidžia manyti, kad šios tautos per trumpą laiką pasiekis visišką sutarimą.

Nuotaika, kuria buvo pasitikti neseniai padaryti prezidento Vargo pareiškimai kitose Ibero Amerikos valstybėse, aiškiai rodo, kad Amerikos žemynas yra pribrendęs bendrai akcijai šių kraštų interesams ginti ir stipriai pareikšti Pietų Amerikos politiniam susipratimui.

gent“, tą patį vaiduoklį, tik jau tolokai nuo pirmosios susitikimo vietos, būtent — netoli Šiaurės Amerikos pakraščiu. Tada vaiduoklį nuskandino, ir daugiau jis nesimaišė.

Zinoma, galima iškelti ir kitokių skrajojantio olando variantų. Vienas tokių bus tas, kad Horno rago kai kurios uolos iš tam tikro atstumo atrodo kaip laivo burės. Ypatingai, kai apylinkė gaubia netirštas rūkas. Laivų kapitonal pradedą nesusižadinti ir dažnai užplaukia ant uolų, tardami, jog ten tik laivai. Taip žuvo italų burlaivis „Corona d'Italia“, norvegų laivas „Servia“ ir kiti. Dėl to amerikiečių jūrinuose žemėlapiuose šioj vietoj yra pažymėta: „Uolos, atrodančios kaip laivai“.

Taip paprastai išsprendžiama paini skrajojantio olando istorija, liekanti gražia legenda, mklialiežuvių jūrininkų išpuoselėta ir išplatinta po visą pasaulį. Dabar panašius istorijų negirdėti, o jei ir pastaikio, tai tik kaip kurjozas, greit išaiškinamas.

Gerai, bet kaip paaiškinti rašinio pradžioje minėtą nuotyki, kai „Bachante“ igula su princu priešaky pamatė raudonos šviesos apsiausta laivą? Atrodė, tai buš krintančio meteoro žybtelėjimas, ir jūrininkas, tai pamatęs, truputį išsigandęs, nepamatė, kur žengia ir krisdamas išsilaužė koją. Nežiūrint to, skrajojantio olando istorija lieka ir liks daugelio lūpose, kol plaukios laivai.

KRONIKA

PER LIEPOS PIRMAJĄ PUSĖ PASIŪSTAS Į DARBĄ 1.641 ASMUO

KAUNAS. VII. 23. ELTA. Kauno darbo birža šio mėnesio pirmojoje pusėje aprūpino darbu 992 vyrus ir 649 moteris. Vyrai daugiausia gavo darbo prie statybos, o moterys — prie daržų.

ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ TVARKYMASIS

KAUNAS. VII. 23. ELTA. Atitinkamos švietimo įstaigos ligi atskirų įsakymų nuo 1941 m. liepos 1 d. vadovaujasi šiais ligi 1940 metų birželio 15 d. išleistais įstatymais ir statutais bei taisyklėmis jiems vykdyti: 1) „Vytauto Didžiojo muziejaus įstatymu“, 2) Centralinio V. Archyvo taisyklėmis, 3) „Valst. viešųjų bibliotekų įstatymu“, 4) „Aukštojo mokslo teisių įstatymu“, 5) V. egzaminų komisijos įstatymu“, 6) „Mokytojų seminarijų įstatymu“, 7) „Valst. stipendijų ir paskolų įstatymu“, 8) „Valst. stipendijų ir paskolų grąžinimo įstatymu“.

IŠDUODAMI NAUJI DIPLOMAI

KAUNAS. VII. 23. ELTA. Vytauto D. Universitetas, Vilniaus Universitetas, Pedagoginis Institutas, Kauno Konservatorija, Vilniaus ir Kauno dailės mokyklos vietose išduotų tarybinių diplomų išduoda naujus diplomus, pagal tų mokslo įstaigų įstatymus bei statutus.

PANAIKINAMA „ŽEMĖS ŪKIO STATYBOS“ KONTORA

KAUNAS. VII. 23. ELTA. Bolševikų laikais veikusi prie žemės ūkio liaudies komisariato projektavimo ir samatams sudaryti kontora „Žemės ūkio Statyba“ nuo rugpiūčio 1 d. panaikinama.

NUKENTĖJUSIEMS NUO KARO ŠELPTI KOMITETAMS PROVINCIJOJE

L. Raudonojo Kryžiaus Vyr. Igalotinio Įstaiga praneša visiems provincijų komitetams, kad nukentėjusios šeimos ar pavieniai asmenys, kuriems būtina reikalinga parama, būtų šelpiami pirmiausia iš vietose turimų lėšų ir drabužių. Be to, vietos komitetai, bendradarbiaudami su kompetentingomis vietos savivaldybės įstaigomis, turi tuojau paskirti atstovus karo padarytiems nuostoliams nustatyti. Apie tai turi būti surašomi aktai, kuriuose būtina reikla pažymėti padarytų nuostolių vertę ir priežastį (ar sunaikinta tyčia ar vykstant karo veiksams). Komitetas taip pat turi stengtis palaikyti ryši su Raud. Kryžiaus Vyr. Igalotinio Įstaiga, Kaunas, Kęstučio 6, kur gaus informacijų ir nurodymų.

PROFILAKTINĖS PRIEMONĖS NUO SUSIRGIMŲ DIZENTERIJA

Kadangi vasaros metu gali pasitaikyti dizenterijos susirgimų, pranešame, kad visose Kauno m. poliklinikų ambulatorijose nemokamai atliekama nuo dizenterijos susirgimų profilaktinė tabletizacija, pagal prof. Bezredko metodą, t. y. trijų dienų būvyje reikia priimti specialiai paruoštas 3 tabletes.

Sveikatos Skyriaus Vedėjas

RADIJO PROGRAMA

PENKTADIENIS, VII. 25 d.
6.00: Malda, dienos mintys, laikas, žinios, koncertas (pl.); 7.00: Žinios vokiečių kalba; 7.10: Koncertas (pl.); 7.30—8.00: Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 8.00—12.00: Pertrauka; 12.00: Varpų muzika iš Karo muziejaus. Laikas, žinio, tolimesnė dienos programa; 12.20: Koncertas (pl.); 12.30: Žinios vokiečių kalba; 12.45: Pranešimai ūkininkams; 13.00: Lengvos muzikos koncertas; 14.00: Žinios vokiečių kalba; 14.15: Lengvo. muzikos koncerto tęsinys; 15.00: Žinios vokiečių kalba; po žinių iki 16 val. per-

VIETOS APSAUGOS PARTIZANŲ DALINIŲ VADAMS

Daugumas vietos Apsaugos partizanų dalinių vadų biurui išteikia tik vienus sąrašus, be jokių dienoraščių. Nuo šiol tokie sąrašai nebus priimami — būtina reikalingas ir dienoraštis. Neįteikusių dienoraščių prašomi jį išteikti iki rugpiūčio 1 d. Taip pat iki rugpiūčio 1 d. privalo išteikti savo darbų apyskaitas ir štabo skyrių viršininkai.

Dienoraštį rašant, būtina reikla atsakyti į šiuos klausimus:

1. Būrio susiformavimas ir vadovybė (su adresais),
2. Būrio ginklavimas,
3. Būrio paimti arba gauti uždaviniai ir jų vykdymo pasekmės,
4. Būrio veikimo rajonas ir ryšiai su kaimynais,
5. Būrio ryšiai su centrine vadovybe,
6. Būrio žuvusieji ir sužeistieji.

Žinios suteikiamos biurui — Malronio g. 30.

VIETOS SAVIVALDYBIŲ ORGANAMĖ

Šio mėnesio būvyje turi būti atliktas karo nuostolių surašymas pagal finansų organų nustatytą planą.

Karo nuostolių surašymo reikalui visose apskrityse turi būti skubiai sudarytos surašymo komisijos, kurios vadovauja darbu apskrities (miesto) mbose. Komisija sudaroma pagal reikalą iš 3-5 tinkamų šiam darbui žmonių: būtinais nariais į ją įeina statistikos inspektorius (kur jis yra), mokesčių inspektorius ir draudimo inspektorius.

Apskritis komisijos pasirūpina, kad tuojau būtų sudarytos panašios surašymo komisijos valsčiuose, kurias aprūpina anketomis. Valsčių komisijos išdalina anketas seniūnams ir pasirūpina, kad seniūnai ligi rugpiūčio 5 dienos visur baigtų surašymą. Šiuo laiku visose įstaigose yra laisvesnių žmonių, kur reikla, valsčių komisijos mobilizuoja tokius žmones seniūnams į pagalbą.

Ligi rugpiūčio 12 d. valsčių ko-

DŽIAUGSMO ŠVENTĖ VĒLIUONOJE

Sekmadienį (liepos 20 d.) Veliuonoje buvo neregėta šventė, skirta pasidžiaugti išvadavimu iš bolševikų jungo. Šventė surengta vietos mokytojų ir partizanų iniciatyva. Prisirinko žmonių kaip per didžiausius atlaisdus. Nuo Gedimino kalno buvo eiseną į bažnyčią pamaldų, o po jų — prie pradžios mokyklos. Nuvertus metus slėgusį slogutį, visiems atsirado liežuviai. Paprasti ūkininkai lipo į tribūną ir reišė džiaugsmą po iškentų vargų. Didžiausia padėka buvo skiriama išvadotojams vokiečių armijai. Prie Vytauto paminklo buvo prisiekta dirbti krašto gerovei.

UKMERGĖ

Liet. Raud. Kryžiaus Ukmergės skyrius savo veiklą jau pradėjo. Skyriaus v-ba sudaro: pirm. kun. St. Telksnys, vicepirm. — apskr. gyd. Sukarevičius, sekret. — kun. E. Pelelevičius, išd. — mokyt. S. Antanaitis, narys — K. Grajauskienė. Skyriaus veikla pasireiškia rinkimu aukų ir dalinimu pašalpų nukentėjusiems nuo karo, žuvusiųjų partizanų šeimoms, pašalpų reikalingiems, išvežtųjų ir TSRS likusių šeimų nariams ir t. t. Skyrius taip pat registruoja išvežtuosius ir TSRS ir rūpinasi jų suradimu. Be

misijos patikrina visą is seniūnų surinktą medžiagą ir ją perduoda apskričių komisijoms.

Apskričių ir miestų surašymo komisijos dar kartą patikrina medžiagą, padaro „Nuostolių vertės“ skilčių suvestinę valsčiais ir ligi rugpiūčio 15 dienos pristato medžiagą drauge su suvestine Kaunas ir Draudimo Įstaiga (Mickevičiaus g. 5), c Vilniaus miestas. Trakų, švenčionių-švenčionėlių Vilniaus apskrities Vilniun ir Statistikos Valdyba (Suvalkų g. 1).

Nacionalizuotos pramonės, prekybos, o taip pat susisiekimo žinybų sunaikintas turtas surašomas centralizuotai, tų žinybu.

DRAUDIMO IR STATISTIKOS ĮSTAIGOS

SMULKŪS SKELBIMAI

1. Kauno Savanorių Ugniagesių Draugijos Siuivykloje yra rasta kostiumų bei paltams medžiagu, duotų siūti nežinomų asmenų.

Tų medžiagų savininkai prašomi iki liepos mėn. 31 dienos atsiliepti. Iki nurodyto laiko neatsiliepęs, kalbamos medžiagos, likviduojant siuivyklą, bus parduotos iš varžytynių.

Draugijos Valdyba 88(3)

2. Kauno Mieste ir jo priemiesčiuose dumtraukius nuo suodžių, kaip ir iki šiolė valė, ir toliau tebevalo Kauno Savanorių Ugniagesių Draugijos kaminkrečių skyrius. Dumtraukių valymo reikalais prašoma kreiptis telefonu 26644, arba asmeniškai, Ožeskiėnės g-vė 27 Nr.

Draugijos Valdyba 88(3)

Kas yra davęs taisyklėms ar užsakes siuvimui batus Kauno Pramprekybos batus taisykloje dirbtuvėje, esančioje Čiurlionis g-vėje Nr. 14, buv. Spectorgo dirbtuvėje, Putvinskio g-vė 16, ir buv. Vojentorgo dirbtuvėje, Laisvės al. nr. 50., privalo iki š. m. rugpiūčio mėn. 1 d. išminėtų dirbtuvių savo batus atsiimti.

Iki nurodyto termino neatsiėmus, batus bus parduodami iš varžytynių.

97(3)

Valstybiniam Kepurių ir Skrybėlių Fabrikui reikalingi kvalifikuoti kepurininkai.

Kreiptis nuo 8—15 val. į fabriko kontorą. Viltjampolė, Raudondvario pl. Nr. 70. telef. Nr. 25228. 51 (7)

Ieškau vietos vertėju ar pardavėju. Lietuvis, mokąs vokiečių, rusų, lenkų, latvių kalbas. Adresas: Kaunas, Šančiai, X kranto, Nr. 11, butas 7, Pr. Liaugaudas. 99(2)

STATYBOS DARBININKAMS

Kauno Statybos Kontorai skubiai reikalingi statybos darbas papr. darbininkai, tinkoriai, skardininkai, stikloriai, stogdengiai (ruberoidu), dailydės, dažytojai.

Darbo paskyrimo reikalui kreiptis į Kauno Statybos Kontorą, Laisvės Al. 24. (kieme).

KAUNO STATYBOS KONTOROS VIRŠININKAS

102(3)

Pirksiu kelionės rašomąją mašinėlę, lotynišku šriftu. Siūlyti Ožeskiėnės 14, 8-15 val., tel. 2-88-08 arba Telšių 12, 16—17 ir 20—22 val., tel. 2-69-96.

95(1)

Paruošti plyninių meistrams, šiais metais atidaromi vėnerių metų kursai. Kursai prasidės rugpiūčio 15 d. ir vyks Palemono plynėnė. Dauguma kursantų bus aprūpinami stipendijomis. Į kursus priimami asmenys baigę 2 klases (sen.) arba tolygaus išsilavinimo. Prašymus priimti į kursus siūsti

Statybinių Medžiagų Pramonės Tresto Valdytojų, Kaunas, Laisvės al., Nr. 52, II a. Ten galima gauti ir smulkesnių paaškinimų. 113(3)

Pamiršta krautuvėje ridikulijs su pini-gais, vidaus pasu ir dokumentais Marijos Čekaitės-Survillenės. Geri žmonės rade, gražinkit už atlyginimą. Šančiai, Kemerno g-vė, Nr. 10. 111(1)

Skubiai reikalinga mažai šeimai pri-tyrusi ir sąžininga tarnaitė. Atlyginimas geras.

Petrašiūnai, Pramonės g-vė, Nr. 3. 108(1)

to, pas'aruoju laiku dedamos pa-stangos L. R. Kryžiaus Komitetus isteigtį ir kitose aplinkinėse vietose Ukmergės apskrityje.

Š. m. liepos mėn. 20 d. Ukmer-gėje parap. bažnyčioje buvo suruoš-tos išpūdingos pamaldos už išvež-tuosius ir TSRS, už žuvusius bolšev-ikų kalėjimuose ir už kritusius vokiečių karius ir partizanus. Pa-maldose dalyvavo vietinė vokiečių ir lietuvių vadovybė, taip pat ir gausiai atsilankiusi visuomenė. Pa-maldų metu L. Raud. Kryžiaus rei-kalams surinkta aukų 1950 rb.

ALYTUS

Alytus gal vienintelis Lietuvos miestas, kur nebuvo iš anksto su-organizuotų partizanų. Todėl čia dar pora dienų rodė savo veiklumą žydai ir komunistai. Tačiau greit ir jiems atėjo galas. Jau VI. 23, su-siorganizavo vietos lietuviai, išrink-dami komitetą. Tuojau buvo suor-ganuota policija, perimtos įstai-gos, pradėtas darbas.

Pirmiausia susirūpinta pagalba nukentėjusiems. Tuojau buvo suor-ganuo'a maitinimo punktas, nu-kentėjusiems nuo karo šelpti komi-sija, suregistruoti visi nukentėju-siej ir pradėtas jų šelpimas. Dau-gumas jau aprūpinta butais ir rei-kalingiausiais buto įrengimais.

Pamažu mieste gyvenimas apri-

mo, energingai pradėjo veikti svar-biausios įstaigos, tvarkyti mies-tą. Miesto apsauga rūpinasi poli-cija. Teisingesniai gyventojų ap-rūpinimui įvestos maisto kortelės.

PANEVĖŽIO MAISTIEČIAI AUKOJA

Panevėžio „Maisto“ tarnauojai ir darbininkai, susirūpinę nukentė-jusiais nuo bolševikų teroro ar ka-ro slaubo, susirinko pasitarimo, ku-riame išrinko komisiją aukoms rinkti: (Dr. A. Valiulį, J. Eiduką, P. Šernecką, P. Krivicką, J. Mic-kūną ir J. Gasparavičių), vienbal-siai pavedė komisijai iš visu maistie-čių, norinčių aukoti, paimti raš-tinius pasižadėjimus ir aukojama sumą išlaikyti dalimis iš gaunamo atlyginimo.

Tokių aukų pasižadėjimais komi-sija iš maistiečių iki šiolė yra ga-vusi: 1) iš kontoros ir fabriko tar-nautojų Rb. 22.509,—, 2) iš krautu-vių tarnautojų Rb 7.833,—, 3) iš fabriko darbininkų Rb 37.622,—, iš viso Rb 67.964,00.

Iš tos sumos Panevėžio Centro Komitetui aukoms rinkti komisijos jau įmokėta Rb 3.538,66, o likusio-ji suma bus įnešama dalimis, pasi-žadėjimus realizavus.

Aukų rinkimas pasižadėjimais dar nėra baigtas, ir manoma, kad nurodytoji suma dar padidės.

Rastas Vorošilovo įsakymas,

iš kurio aiškėja, kad sovietų karių atsparos valia jau yra palaužta

BERLYNAS. E. Kad sovietų atsparos valia jau palaužta, rodo sovietų „maršalo“ Vorošilo-vo įsakymas, kurį vokiečių kariai rado liepos 21 d. ir rytus nuo Pei-puso ežero. Įsakymas išleistas liepos 14 d. Jame be ko kito sa-koma: „Tuo laiku, kai šiaurės fronte kiekviena mūsų mylimos sovietų žemės pėda atkakliai gi-nama, šiaurės vakarų fronte dau-gumas kovotojų nevisuomet ran-damį savo vietose. Dažnai jie ap-leidžia savo vietas, pirmiau ryž-tingai nepasipriešinę. Paskiri pa-nikos kėlėjai ir bailieji kiškiai ne

tik prasižengia savo pareigoms, bet daro įtakos ir kitiems sąžiningiems ir rimtiems kovotojams. Dažnai vadai ir politiniai bendradar-biai nepajėgia energingai išikišti. Savo bailiu išikišimu jie dažnai net patys sukelia paniką fronte. Aš reikalauju smarkiausiai bausti tuos vadus ir kareivius, kurie sa-vaivaliai apleidžia pirmąsias mūsų fronto linijas. Nepaisant jų tarny-bos laispsnio ar ištarnauto laiko, jie turi būti atiduodami karo teis-mui ir baudžiami mirtimi. Aš įsa-kau korpusų, divizijų ir pulkų va-dams įvesti tvarką fronte ar už-nugaryje esančiose jų dalyse, sa-vo nuožūra ir ryžtingai naikinant vietoje visus baliuosius, kai tik šiuo ar kitu būdu jie kenkia fron-to dalinių disciplinai“.

ITALIJOS KARALIUS LANKĖSI NEAPOLY

ROMA, VII. 22. ELTA. Italijos karalius ir imperatorius Viktoras Emanuelis pirmadienį lankėsi Neapolyje. Stotyje jį pastiko sosto įpėdinis. Imperatorius apžiūrėjo per paskutinį anglų lėktuvų bom-bardavimą sunaikintas vietas. Vi-sur gyventojai karalių entuzias-tiškai sveikino. Vėliau Viktoras Emanuelis lankėsi Igoninėse, kur paguldytos to bombardavimo au-kos. Jis sužeistuosius šiltai žo-džiais sveikino. Vakare karalius iš Neapolio išvažiavo.

ROMA. E. Paskelbtas oficialus sąrašas asmenų, žuvusių anglų lėk-tuvams puolant Neapolį naktį į lie-pos 21 dieną. Pagal tuos davinius, buvo užmušta 20 asmenų, jų tarpe 7 kariai, ir 37 asmenys buvo su-žeisti; sužeistųjų tarpe yra 12 ka-rių.

PARYŽIUS. E. I Chalons-sur-Marne atvyko 3.000 paleistų pran-cūzų karo belaisvių, 1914—1918 me-tų karo dalyvių. Maršalo Petaino vardu juos priėmė oficialūs vyriau-sybės atstovai.

BERLYNAS, VII. 22. ELTA. Vo-kiečių karo jūrų pakrančio bateri-jos liepos 21 d. prie Latvijos krantų sėkmingai apšaudė sovietų karo laivus. Jau po pirmosios šūvių sal-vės viename sovietų karo laive įvy-ko sprogdimas ir po to jis paskendo. Bolševikai tuojau pa: pasuko atgal, ir vokiečių artilerijos apšaudomi, pabėgo.

BELGRADAS. E. DNB praneša, kad vedant kovą prieš komunisti-nes gaujas, Topolje ir Pelankoje buvo sučiupta 16 komunistinės gaujos narių. Visi jie buvo sušau-dyti.

Dienybės logika

Kalbėti apie vienybę yra jautriausias dalykas. Pagaliau ir kalbama apie vienybę tada, kada jos labiausiai reikia. Tačiau iš bendro patyrimo ir tautų istorijos žinome, kad ne visados vienybė reikiama metu būdavo. Todėl ne vienas istorikas padarė jaudinančių išvadų, kad kai kurias tautas istorija pamokė, kadangi jos nebuvo pakankamai vieningos.

Nė vienas istorikas negalėtų prikišti lietuvių tautai, kad tauta nėra būvusi vieninga. Ypač tai būta Lietuvos atkūrimo laikais, daugiau nei prieš dvidešimt metų. Apie tai gali papasakoti ano laiko jaunuoliai, dabartiniai gerbiami pliečiai, savo stiprėjantiems sūnums. Juo labiau, kad rimtas žmogus mėgsta papasakoti apie praeitį ir ne vieną momentą pastatyti pavyzdžių. O iš Lietuvos atkūrimo laikų tokių pavyzdžių yra labai daug, nes tauta buvo labai vieninga.

Tačiau tauta buvo vieninga ir kitais tautos išgyvenimo momentais. O tokių momentų buvo ne vienas ir ne vieną kartą. Visais nuotykiams tauta pasiryždavo pakelti sunkiausias aukas ir kančias. Tautos svarbiausias uždavinys buvo išlaikyti taurią savo istoriją ir neleisti sutepti neišvermės dėmėmis. Ir tenka pabrėžti, kad būsimiems Lietuvos istorikams teks tikrai pasakyti, kad lietuvių tautai visa tai pasisekė padaryti. Tiesa, čia netenka kalbėti apie kai kuriuos lietuvių tautos politikus, tačiau pati tauta visais kalbamais atžvilgiais pasiliko tauri ir ištverminga.

Pagaliam, kalbėdami apie tautos vieningumą, negalime nepaminti ir pastarųjų vienerių metų, tiesa, ne nepriklausomy, tačiau tuo labiau būdingu. Būdami artimi kaimynai ir gerai pažindami Tarybų Sąjungos „teisę“ ir „moralę“, laukėme paprastos karo okupacijos. Tačiau Tarybų Sąjunga panorėję pridengti savo valstybinę suirutę ir okupacinę klastą tam tikra skraiste. Visa tai anais laikais Maskvai pasisekė padaryti, tačiau ne lietuvių tautos vardu, bet visos eilės statistų, kurie tautos atžvilgiu, pasirodė, yra neatsakingas elementas. Tačiau pati lietuvių tauta, būdama vieninga, galvojo, kad tokia padėtis yra laikinė, ir laukė progos.

Ta proga atėjo birželio 22 d., kai anksti rytą sutrinko pirmieji karo aidai. Nuotaika buvo tokia, kad kai kurie žmonės tarytum norėjo gaudyti bombas rankomis. Tai vis todėl, kad lietuvių tautai, kaip nežinia kas, rūpėjo nusikratyti žiaurių okupantų. Nieks neturi kitokių įrodymų, kad lietuvių tauta kalbamu atžvilgiu nebūtų buvusi vieninga. Tai liudija ir lietuvių tautos nesuskilimas, kaip tai teko pastebėti su kita tauta Europoje, o taip pat pirmosios sudėtosios kraujo aukos. Pagaliau toji vienybė lietuvių tautos sritis, nuo Vilniaus iki Kauno, nuo Šiaulių iki Panevėžio, nuo didžiausio Lietuvos miesto iki mažiausio kaimelio.

Iš čia savaime prašosi padaromos ir kai kurios išvados. Tenka pabrėžti, kad lietuvių tauta, buvusi vieninga visais istoriniais momentais, ne kitokia yra ir šandien. Jei istoriniais momentais atsiranda vienybės ne vien emocijos dėka, bet taip pat ir logikos, tai tokia vienybės logika turi būti tikslingiausia ir nuosekliausia. Pagaliau, mes patys padarome išvadų, seniai mūsų tautos suformuluotų, kad galva visą žmogų vedžioja. Ir iš tikro šandien kiekvieną lietuvių turi pradėti galva vedžioti. Tai ne tik atskiram asmeniui pritaikyta metafora, bet taip pat ir bendro gyvenimo metafora.

Būtu klaidinga pasiremti istorinio momento rimtumu ir atsakingumu ir nieko daugiau nepagalvoti. Gyvendami naujų aplinkybių akivaizdoje, mes pasitikime savo krašto ir tautos likimu, o taip pat ir savo kultūros ir gerovės likimu. Betgi būtų labai skaudu, jei kas mūsų savo asmens interesus, tiesa, kartais labai jautrius, aukščiau pastatytų bendrų tautos interesų. Be abejo, čia niekas negalėtų savo žygio pateisinti nei šandien, nei rytoj. Pagaliau atsikinkime, kad vienybės logika visados kalba už tai, kad ir kažin kaip žmogų paliestų vienos ar ki-

„Svieta lygintojai“ – raudonieji plutokratai

Lietuvos komunistų partijos šulai ėmė tūkstantines algas

CK — tos dvi raidės bolševikinio vicopataavimo metais — reiškė pačią aukščiausią valdžią, kokia tik galėjo būti tarybinėje Lietuvoje. Pilnas pavadinimas — LKP (b) CK, atsiėmė, Lietuvos komunistų partijos centrinis komitetas, institucija, kurios rankose buvo veik visi sprendimai ir prieš kurią liaudies komisariatyba tebuvo tik šešėlis.

I namus prie Vienybės aikštės, kur tasai CK buvo įsikurdinęs, tebuodavo galima įžengti tik išimtiniais atvejais ir su ypatingais leidimais, o žengus kas antras žingsnis tekdavo praeiti pro čekistų sargybų kordonus. Tie nedaugelis, kuriems yra tekę į šitą vietą įkelti koją, sakosi negreit galėsia užmiršti savotišką įspūdį, kurį sudarydavusi neįauki šitų pa'alpų mistika.

Prieš mėnesį CK galybė subyrėjo kaip kortų namelis; komunistų partijos viršūnių paslaptys atskleidė paliktų dokumentų pavidalu ir jos pasidarė prieinamos — bent iš dalies — ir laikraščio rinkimui, kuris ryžosi ką ką paskelbti.

Lietuvos komunistų partijos CK turėjo 89 pareigūnus,

kaip matyti iš paliktų algų lapų. Lietuvių iš jų buvo 34, toliau — 22 žydai, 30 rusų, vienas latvis ir 2 lenkai. Iš tų 89-ųjų 36 pažymėti kaip „atsakingi darbuotojai“ (iš jų 15 lietuvių, 8 žydai, 11 rusų ir 2 kiti), likusieji — „techniniai darbuotojai“, „apsaugos darbuotojai“ ir — kas itin įdomu — „aptarnaujantis personalas“. Tačiau sunku tikėti, kad pačioje komunistų išskų „svieto lygintojų“ centriniame būty tokia socialinė nelygybė: tuo tarpu kai

aptarnaujantis personalas žmonės tegaudavo po 150 rublių mėnesiui

(tokių sąrašuose yra 7), „atsakingieji darbuotojai“ ima nuo 800 (mažiausia norma!) ligi 1.800 rublių mėnesinės algos.

Visokeriopai idomu pažvelgti į tų 36-šų CK „atsakingųjų“ sąrašą:

1. Snieckus Ananas, I-sis sekr., gyveno Trakų g. 18 nr. trijų kambarių (48 kv. m) bute, algos gaudavo į mėnesį 1.800 rublių.

2. Meskupas Adomas, žydas, II sekr., Daukanto 6a, 3 kamb. (60 kv. m) butas, 1.600 rublių algos.

3. Preikšas Kazys, III sekr., Auš-

ros takas 3a, keturių kambarių (62 kv. m) butas, 1.600 rublių algos.

4 — 8. Po 1.400 rublių mėnesiui gaudavo: Alzinas Chaimas, kadru sk. vedėjas, žydas; Didžiulis (Grosmanas), ž. ūkio sk. ved. latvis; Zdanavičius Jonas, mokyklų sk. ved., Šupikovas Danielis, organ. sk. ved., rusas; Ciblis, pramonės sk. ved.

9 — 15. Po 1.200 rublių gaudavo: Grigalavičius Juozas, organ. sk. vedėjo pad.; Šneideris Boruchas, ypat. sk. ved., žydas; Bezpartaitis Jonas, finansų ūkio sk. ved.; Niklitas, ž. ūkio sk. ved. pavad., rusas; Kurojedovas, agitpropo sk. ved. pavad., rusas; Maiminas, pramonės sk. ved. pavad., žydas; Perovas, pramonės sk. ved. pavad., rusas.

16 — 20. Po 900 rublių: Tarasevičius, organ. sk. ved. sekr.; Žukauskas Michail, informacijos sk. vedėjas, rusas; Jackovskis Aleks., I sekr. pad. žydas (gyveno 3-ju kamb. bute 66 kv. m, Daukanto 6a, b. 6); Bregmanas Moisiejus, buhalteris, žydas; Ozarskaja, narių registracijos skyriaus vedėja, žydė.

21 — 36. Po 800 rublių: Kučins-

kas Leonas, drg. sk. instr.; Pundzius Domas, taip pat; Jacko Jurgis, taip pat. Kadru sk. instruktoriai: Daškauskas Juozas, Skardis Antanas, Kudla Alfonsas, Garunkšis Jonas (vienintelis, gavęs 700 r.); agitpropo instruktoriai bei lektorai: Komodaitė Judita, žydė; Gladutis; Ogarkovas Aleks., rusas; Svistunovas, rusas; Lapuchovas, rusas; Buga Gasparas; Nikolai Onocki; Košelevas, rusas; Kostikovas, rusas.

Ne vienas iš šitų Liet. komunistų partijos šulų, kurių veik pusė gaudavo daugiau kaip 1.000 rublių mėnesinės algos,

dar prisidurdavo riebius honorarus,

sakysim, iš „Komunisto“ dvisavaitinio žurnalo, kuris buvo skiriamas partijos aktyvui. To žurnalo bendradarbiams už 1 nr. įdėtus straipsnius išmokėta 2.445 rubliai, iš jų 500 rublių Petruchinui už paprastą XVIII partijos konferencijos aprašymą, Zimanui 225 rubliai už 120 eilučių straipsnelį apie bolševikų spaudos dieną; Cibliui už santrauką straipsnių apie ūkio planą sumokėta 250 rublių, Didžiuliui (Grosmanui) už straipsnelį apie sėją duota 200 rublių. Net Paleckis gavo 300 rublių už iki kaulų įgrisusį TSR tarybos VIII-sios sesijos aprašymą. „Komunisto“ atsak. redaktorius buvo CK III-sis sekr. Preikšas, kuris už redagavimą gaudavo į mėnesį po 600 rublių; tokie tai būdavo

šis komunistų šulas susidarydavo per mėnesį „proletarišką“ 2.200 rublių sumą.

Patį „Komunisto“ redakcija buvo įsikūrusi Daukanto g. 13, nepapratai ištaigingai įrengose patalpose. Nenuostabu, kad vokiečių armijai trenkus smūgi į Rytus vieną iš pirmųjų, kurie smarkiausiai ėmė karšti kalbėti bolševikams, buvo darbininkai ir ūkininkai.

Jeigu prieš mūsų tūlas darbo žmogus iš bolševizmo šio to tikėjosi ir gerėjosi šūkiu: „šalin tūkstantines algas“, — tai per tuos praeitinius metus jis visiškai įsitikino esąs šlykščiai apgautas: žydiškąjį Maskvos tarnai jam neatnešė gerovės, o kuo didžiausią skurdą, gi viešoj laisvės jam užkrovė neregėtai sunkią raudonųjų plutokratų vergiją.

Visuomenė gausiai aukoja nukentėjusiems

L. Raudonojo Kryžiaus kreipimasis ir visuomenę aukų reikalui randa vis didesnį atgarsį. Aukoja visi lietuviai kuo kas gali, ir šitos jų aukos padeda Raud. Kryžiui vykdyti sunkų nelaimingųjų šelpimo darbą. Nuo Kauno neatsilieka ir provincija. Pvz., Čekiškės valsčiaus savivaldybė paaukojo įvairių daiktų už 6.096 rb., Marijampolės koop. b-ė „Zagrė“ už 4.374,20 rb., „Drobės“ partizanų štabas — 941,62 rb., o kiek yra kitų, kurie, kad ir ne gausiomis, bet nuoširdžiai teikiaukomis aukomis stiprina L. Raud. Kryžiaus pastangas. Jiems visiems L. Raud. Kryžius nuoširdžiai dėkoja.

ROMA. E. Iš kompetentingų sluoksnių pranešama, kad iki šio laiko italų povandeniniai laivai nuskandino 500.000 brt. priešio laivų. Iš jų apie 400.000 brt. nuskandino Atlanto vandenyne ir apie 100.000 — Viduržemio jūroje. Nuo karo pradžios italų povandeniniai laivai nuskandinę ar sugadinę 27 priešio karo laivus, jų tarpe 5 povandeninius laivus, Britų povandeninius laivams pasisekė nuskandinti tik du italų povandeninius laivus ir vieną torpedinį laivą.

NEW YORKAS. E. United Press praneša, kad nepaisant savo draugystės su sovietais, britų vyriausybė vis dėlto nepanaikino draudimo leisti komunistų partijos laikraštį „Daily Worker“. Prasidėjus vokiečių karui su sovietais, Anglijos komunistai ypatingai smarkiai buvo reikalavę tą laikraštį leisti.

Kortelių sistema bus tobulinama

Pasiteiravus Kauno m. Savivaldybėje dabar aktualiais kortelių reikalais, gauta šių informacijų.

Dabartinė kortelių davimo sistema yra provizorinė. Neturėta tikslų gyventojų registracijos davinių. Namų savininkų daviniai darytas surašymas yra tik apytikris, nes kai kurie gyvena neįsiregistravę, o kiti įsiregistravę buvo iš Kauno išvykę. Patį kortelių sistema priderinta tik trumpam laikui, nes mažai garantuoja nuo padirbinėjimų ir neteisėto panaudojimo. Apsisaugoti nuo klastojimo buvo nusistatyta taip sutvarkyti, kad gyventojai pirktų tik tam tikrose iš pradžių pasirinktose krautuvėse. Dabar laikinai teko nuo to atsisakyti, nes pirkėjai susiregistravo ir krautuves neproporcingai jų pajėgumui. Tačiau ateityje numatoma sutvarkyti, kad pirkėjai pirktų tik savo rajono krautuvėse, iš anksto nurodžius, kuriose krautuvėse pirkėjas turi pirkti. Pirkėjo laisvė galės pasireikšti tuo, kad, pareiškęs norą, galės įsiregistruoti kitoje krautuvėje.

Dabar daroma gyventojų statistika. Skaičiuojama gatvėmis ar net jų atkarpomis. Atrodo, kad gyventojų pritrivtinimą prie krautuvių bus galima įvykdyti nuo š. m. rugpjūčio mėn. pradžios.

„Buvo kilęs klausimas dėl tų asmenų, kurie valgo valgyklose. Kas valgo tik valgykloje, tam klausimas lengvai išsprendžiamas — jis atli-

duoda visas korteles. Kebliau su tais, kurie valgo tik pietus. Su „Valgio“ trestu susitarta, kad jis iš pietų valgytojų ims mėsos, miltų, kruopų, riebalų, kiaušinių ir trečdali duonos kuponų. Kitam mėnesiui norima paruošti specialias korteles laikinai atvykstantiems į Kauną ir valgantiems valgyklose. Tos kortelės bus duodamos tik esant rimtam reikalui (pvz., atvykusiems tarnybos reikalais ir turintiems atitinkamam liudijimui ir kt.). Pieno kortelės jau baigiamos dalinti. Jos išnešojamos šeimoms ir namus. Patyrimas parodė, kad interesantų kvietimas pasiimti korteles sudaro daug nepatogumų. Ar ir kitos kortelės bus išnešojamos, dar neaišku.

Ligonijų maistu aprūpinimo klausimą svarsto atitinkamos įstaigos. Savivaldybė mato ir kortelių nepatogumą, nes jų atkirpinėjimas užima nemaža laiko.

Pastebimas didelis noras pirkti pramonines prekes ne tik iš reikalo, bet ir dėl tam tikro psichozo. Teks priėti prie taškų sistemų, bet jos įvesti dar negalima, kol nėra tiksliai apskaičiuoti prekių išteklių, jų tiekimo galimūmų ir būtinieji vartotojų reikalai. Šiuo metu provizoriškai duodami lapai prekėms pirkti, sprendžiant pagal reikalą. Ta sistema derinama prie taškų sistemų, kadangi perkantieji įtraukiami į kartoteką, ir ateityje tai galės būti įskaityta į taškų

sąskaitą. Dabar veikia viena pirkimo lapų išdavimo kontora (Sapiegos g. Nr. 4). Netrukus tokias kontoras numatoma atidaryti Žaliakalnyje, Viljampolėje, Aleksote ir Šančiuose. Kai bus atidarytos kontoros priemiesčiuose, bus galima kreiptis tik į vietines kontoras. Prekių pirkimo lapai duodami pagal anketas, iš kurių matyti reikalas. Numatytas ir tikrinimas butuose. Drįsusieji paduoti netikras žinias bus visu griežtumu baudžiami, nes jie skriaudžia tą visuomenės dalį, kuri gaminių tikrai reikalinga. Prie kontoros susidaro nemažos eilės, bet šiuo atveju jų išvengti beveik neįmanoma, nes mažne visi gyventojai nori šitą išgyti. Patiems reikalingiausiems numatyta išimtinė tvarka. Politiniams kaliniams, nukentėjusiems nuo karo ir kitiems, įrodžiusiems, kad prekės jiems tikrai reikalingos, prekėms pirkti lapai priešpriet duodami be eilės, o popiet yra specialiai jiems skirtos valandos. Kontoros pajėgumas dar per mažas. Norint patenkinti normalų interesantų judėjimą, reiktų kontoros pajėgumą pakelti 150%, o dabartinėse sąlygose net ir padidintu pajėgumu eilių greit pašalinti nebūtų galima.

Yra dalykų, kurių vartojimą normuoti nėra būtina, bet šiuo metu yra reikalas apsisaugoti nuo spekuliacijos.

Indokinijai gresia pavojus iš Anglijos

Trečiosios valstybės stengiasi Japoniją ištraukti iš ašies valstybių tarpo

VICHY. VII. 23. ELTA. Ryšium su japonų ir prancūzų susižinojimu dėl Tolimųjų Rytų problemos, informuotuose prancūzų sluoksniuose reiškiamas nuomonė, kad Vichyje gautos žinios nesiskiria nuo japonų spaudos paskutinėmis dienomis paskelbtų pranešimų apie tai, kad

Indokinijai gresia pavojus iš Anglijos pusės.

Šituose sluoksniuose laikoma taip pat tikra, kad vyksta kariuomenės judėjimas Birmoje ir Singapūre. Be to, nurodoma, jog įvyko Anglijos, Tajo ir Indokinijos atstovų

pasitarimai, kurie, be abejo, būvę karinio pobūdžio. Anglų užsienių reikalų ministerio Edeno pareiškimas, kad tarp Anglijos ir Kinijos sudaryta sutartis nėra prieš nieką nukreipta, vietos itakinguose sluoksniuose buvo priimta labai rezervuotai. Informuotuose sluoksniuose nurodoma, jog minėtomis aplinkybėmis busi visiškai suprantama, jei Japonija manyt, kad Tolimiesiems Rytams gresia pavojus. Du svarbiausi japonų politikos tikslai yra išlaikyti tvarką Tolimuosiuose Rytuose ir likviduoti karą Kinijoje. Prancūzija 1940 metų rugpjūčio mėn. pripažino, kad Japonija yra ta valstybė, kuri yra labiausiai suinteresuota tvarkos išlaikymu Didžiosios Britanijos erdvėje. Jei dabar Japonija laikosi nuomonės, kad šiai santvarkai gresia pavojus, tai galima tikėtis, kad japonų vyriausybė pakvies prancūzų vyriausybę kartu su Japonija iširti visus galimumus šitam pavojui pasipriešinti.

TOKIO. E. „Kukumin Šimbun“ rašo, kad

trečiosios valstybės labai stengiasi Japoniją ištraukti iš ašies valstybių tarpo.

Laikraštis pabrėžia, kad šios pastangos esančios bergždžios, nes Japonija tvirtai nusistačiusi pasilikti su ašies valstybėmis. Laikraštis ragina visuomenę

padaryti galą tai priešų propagandai.

TOKIO IR VICHY SUSITARĖ DĖL PRANCŪZŲ INDOKINIJOS

VAŠINGTONAS. VII. 22. ELTA. Associated Press žiniomis, japonų ambasada Vašingtone pranešė, kad ji gavusi žinių, pagal kurias Tokio ir Vichy sudarė sutartį dėl Prancūzų Indokinijos. Tačiau oficialiai ši žinia dar nepatvirtinama.

RIO DE JANEIRO. E. Brazilijos spauda oficialiai praneša, kad prezidentas Vargas oficialiai apilankys Paragvajų. Laikraščiai ta proga pabrėžia, kad Vargas yra pirmas užsienių valstybės galva, kuris aplankys Paragvajų.